

GORENJEJEC

Političen in gospodarski list.

Izhaja vsako soboto zvečer. — Stane za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za četrt leta 1 K. Za druge države stane K 5'60. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila se plačuje za petlit-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat primeren popust.

Uredništvo in upravnništvo se nahaja v hiši št. 106 nasproti župne cerkve. — Upravnništvo naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Božič.

Bilo je na sveti večer. Miloglasno zvočenje se je razlegalo čez zimsko pokrajino, vabeč pobožno ljudstvo v božji hram. V gostih trumah jo hitelo mlado in staro v cerkev, da se tam raduje ob spominu na rojstvo Izveličarjevo. Prišel je ob palici tudi častiljiv starček z obrazom plemenitega izraza, odsevajočim milobe in ljubezni. Vtopi se v resne misli, oziraje se v preteklo dobo. Vonj kadila ga omami, trudnost ga objame in zaspil. Sanja čudne sanje, gleda prečudne podobe:

Z neba doli pada sredi mrtve puščave blesteča iskra, svetlejša od milijonov zvezd, žarnejša od zlatega solнца, milejša od srebrne lune. In ta iskra se izpremeni v plodno seme, iz katerega hipoma izraste drevo, mogočnejše in veličastnejše od ceder libanonskih in palm egiptčanskih, ter obsenci celi svet. Posuto je s cvetjem neznane krasote, iz katerega rosi čudotvorna rosa, hladilna in krepična in polna vonjave in sladkega kakoršnega niso poznali niti bogovi olimpski. In kdor se je iste napil, pozabil je bolečine; bil je slep za vse nelepo in videl vse v največje božanske krasoti. Tem cvetom je bila podeljena čudesna moč, da niso mogli zveneti niti pod pekočimi žarki solnčnega juga, niti pozebati pod studenim dihom ledenega severa; bili so večni, in kamorkoli je bil zanešen jeden sam, razmnožil se je v tisoč novih, enakih onemu. Začuden vpraša častiljivega starčka, stoječega poleg njega, kje da se pač

nahaja, in ta mu odgovori: «Doma si, a zreš čudež vesoljnega sveta. Ona nebeska iskra, oni ogenj iz nebes, bilo je Božje dete samo, ki je prišlo na to revno zemljo doli; ono veličastno drevo bilo je krščanstvo in rosa iz njegovih cvetov bila je ljubezen, ona božanska ljubezen, ki pozna povsod le bratstvo in vidi povsod le lepo! In v katerokoli srce je padel le jeden sam onih cvetov, ono ne more drugače nego ljubiti in ne pozna razlike niti stanov niti rodov. Sinova ledene Grenlandije in vroče arabske puščave moreta v ljubezni postati sorodna brata najplemenitejšemu Evropejcu. A povem ti — prišel je satan in raztrosil po svetu cvetove s svojega drevesa, ki so docela podobni onim nebeskim, a delujejo naravnost nasprotno le tem. V srcih, kamor so padli, rodi se blede zavist, ki oslepi človeka za vse lepo — in ne pozna družega čutstva nego srd in sovraštvo. Edina zavist ima moč, da dvigne brata zoper brata; ona je kriva morja solz in krvi, ki se je že prelila. Ona more uničiti mogočne države in male narode. Glej drugo podobo! Sanjač se ozre in spozna svojo ljubljeno slovensko domovino. Razjoče se, ko gleda mili svoj narod, ki ječi in se stresa v boju, ki ga je zanesla na slovenske poljane blede zavist onih nesrečnih rojakov, kojim ni oplenitila src rosa ljubezni, temveč jih je zastrupil satan s svojimi peklenškimi cvetovi. «Oj, nesrečni moj narod!» tako toži gledalec, «še se ti poznajo krvavi sledovi komaj prestanega tisočletnega robstva — a že zopet

ti grozi novo strašnejše od prejšnjega; kedaj te ublaži in osvobodi bratska ljubezen?! Ni-li ljubezen tudi zate? Kedaj si zagrešil toliko, kolikor moraš trpeti. Tužen je pogled na tvojo nesrečno usodo!» Tako toži in vpraša neznanca: «Kedaj li bode rešen moj rod?» Le-ta mu odgovori z glasom, polnim resnobe: «Tu imaš cvet z onega nebeskega drevesa. Ponesi ga domov, razmnožil se bode in kadar bode cvetel po jeden v vsakem srcu — rešen bode slovenski narod! Reši Vas edino bratovska ljubezen!!»

Zdrami se starček. Mogočno done po hramu božjem veličastni akordi orgel in razlega se ob zvonjenju vseh zvonov po cerkvi:

«Slava Bogu na višavah
in mir ljudem, ki so dobrega srca!»

Goreče vzdihne starček; iz koprnečega srca se mu izvije molitev k Božjemu detetu: «Reši nas, Kralj nebeski! Pošlji nam novič svojo ljubezen, da se nastani v sleherni slovenski koči in palači, da postane Slovenec Slovincu, veljak siromaku — brat!»

Kedaj bode uslišana starčeva molitev?!

Boj za jeseniško občino.

Genjenim čitateljem so gotovo še v spominu občinske volitve, ki so se vršile pred tremi leti na Jesenicah. C. kr. nemškonačionalni železniški inženirji so izdali parolo, da občina mora postati nemška, tovarniški ravnatelj Lukman s svojimi uslužbenci je napel vse sile, da bi iztrgal občino iz slovenskih

Ostra sapa brije zunaj, sneg naletava, skozi razpoke uhaja mraz v uborno kočo, kjer sedi zapuščena mati.

V cerkvenem stolpu se oglasi veliki zvon, ki vabi k polnočnici. Bolna ženica ne more iti v cerkev, postarala se je, in noge jo nič prav več ne nosijo. Bom pa doma molila za svojega umrlega moža, pa za svojega Tončka, da bi ne pozabil name, da bi se mu kaj hudega ne pripetilo v tujem mestu. Po svetu so hudobni ljudje, moj Tonček je pa tako dober, da vsakemu vse zaupa. Moj Tonček! . . .

Hreščete zaskripeljejo vežna vrata, nekdo si briše sneg od svojih čevljev. «Kar noter nesil!»

Mamica se vzdrami iz svojih spominov; hišna vrata se odpro in že objame staro ženico mlad, visok gospod v črni elegantni obleki. «Tonček,» se izvije materi iz grla, potem jo pa premaga silen jok.

PODLISTEK.

Božični večer.

Samotna kajza, pokrita s snežno odejo. Lesene stene so ponekod že razpokane, da mrzla burja piše v uborno sobico, kjer sedi pri napol razpadli peči stara kmetska ženica s sivimi lasmi in bledim, od skrbi in težav zgrbančenim obrazom, prebirajoč v otrplih rokah svoj molek. Tuintam se ji izvije globok vzdih. Na mizi, razjedeni od črvov, stoji lesčerba, ki komaj vidnim svitom razsvetljuje siromašne prostore v sobi.

«Pa je rekel, da pride danes,» izpregovori komaj slišno ženica in debela solza ji kane po velem obrazu. Ni ga; njenega edinca, njenega Tončka! Danes je sveti večer, povsod ga obhajajo slovesno, povsod se vsele rojstva Zveličarjevega, le uboga ženica v

samotni koči prezeba pri mrzli peči. Nihče se je ne spominja, nihče ne misli nanjo v njenem uboštvi in njeni zapuščeni. Revica ima sina, ki je študiral, veliko študiral, tako da je šla zadnja kravica iz hleva, da je šla tudi lična hišica na boben, samo da je mogel študirati ljubljeni Tonček. V Ljubljano je hodil v šolo dolgih osem let, potem pa — ženica si obrise zopet solzne oči — ni hotel materi storiti dobro in postati »gospod«, šel je v tuji svet na Dunaj. Od tistega časa je minilo šest let, pa se ni več oglašil doma. In vendar bi ga tako rada videla, tako ljubeče pobožala. «Moj Tonček, saj nisem več huda nate, samo da si prišel! Pa pri meni moraš ostati, se bova že preživela na kak način. Pa saj je zadnjič pisal, da bo prišel, pa ga le ni — — —»

Opoldne je pošla zadnja moka, zabeleže več dni ni, pomoči od nikoder, bolezen v hiši! Obupen sveti večer!

rok, toda neomahljivost in sloga slovenskih volilcev je preprečila ta naklep — Jesenice so ostale slovenske.

Zopet smo pred občinskimi volitvami na Jesenicah. Volilni imenik je že razgrnjen in v januarju se bo bil obupen boj na obeh straneh. Razmere so se pa zadnja tri leta bistveno izpremenile. Poprejšnji župnik Šinkovec, ki je imel mnogo zaslug za zadnjo slovensko zmago, je odšel z Jesenic. Mi smo s strankarskega stališča večkrat morali napadati Šinkovca, očitali smo mu več stvari, toda kot slovenskega narodnjaka smo ga spoštovali. Se so nam dobro v spominu njegove moške besede, ki jih je izrekel pred zadnjimi občinskimi volitvami: Rajši s Tavčarjem, nego s Švegljem. Na Šinkovčev mesto je prišel Tomaž Zabukovec, mož občudovanja vredne nevednosti in neverjetne zlobnosti. S svojim nerodnim ravnanjem si je odtujil najboljše in najveljavnejše jeseniške može, ki so bili odločni pristaši prejšnjega župnika, tako da nima v sedanjem po kompromisu med liberalno in klerikalno stranko voljenim občinskem odboru ne enega zvestega pristaša več. In vendar so mu pred meseci radi narodnosti zastopniki slovenske napredne stranke ponudili roko v spravo, toda Zabukovec jo je odklonil. Zvezal se je že preje z Nemci.

In sedaj grmi dannadan po klerikalnem časopisju in na prižnici, da liberalizem hoče pogoltniti Jesenice, da je občino treba iztrgati iz liberalnih rok, ker liberalci hočejo ljudstvu vzeti vero, da se je treba otresti liberalne strahovlade.

Ali je ta klic odjek duševne inferiornosti, ali pa uprav peklenske zlobnosti?

S kom pa hoče Zabukovec uničiti liberalce? Z liberalci samimi! Njega glavni pomočnik, bolje njegov vodja, je nemški liberalec, zviti Lukman, z vsu uradniško gardo, ki obstoji izključno iz nemških, večinoma protestantskih liberalcev. Slovenski tovarniški uradniki se boja ne udeležujejo. Tovarniški pazniki so iz Prusije privandrani liberalci — ti vpijejo sedanjemu slovenskemu občinskemu odboru «fej»! Zabukovec jim intonira. Zasljepljeni delavci pač morajo iti za svojim ravnateljem in svojimi

«Mati, vseh skrbi je konec, dobil sem lepo službo, postal sem gospod in Vas vzamem k sebi,» samo te besede izpregovori sin, potem pa ukaže vaškemu selu, ki je prinesel njegove darove, da jih razloži na mizo. «Tole, vse tole za vas, moja mati!» Zvon vnovič zazvoni, materi, prej tako zapuščeni pa solze vtripljejo veselja. Kako je srečna na ta sveti večer!

Ne more se nagledati svojega dobrega in lepega Tončka.

Krštof Tine.

Prvič na vas.

Spisal Fr. K.

Brenkov Jernej je stal za zidom in tiščal roki v žepe, kakor bi zmrzovalo. Premišljeval je nekaj, a sam ni vedel kaj. Gledal je tja gor na obronek k sosedu, oziral se na vežna vrata, stopal korak naprej in zopet nazaj, vedel se kakor človek, ki želi nekaj, toda sam ne ve česa. — Bal se je očeta, pa ni vedel zakaj. Imel je slabo vest, pa tudi ni vedel zakaj. —

pazniki. Zabukovec naj si nikar ne domislja, da gredo v boj radi njega. In Pongrac, ta kameleon, ki je pred tremi leti osorej tako napadal župnika v «Narodu» kakor sedaj sedanji odbor v «Slovincu», ker mu tako velevala gospodar Lukman, ta je tudi Zabukovčev oproda.

In kdo naj pride mesto sedanjih «liberalcev» v odbor? Zabukovec hoče takle imenik: V prvem razredu imajo večino tovarna z nemškimi častnimi občani, v drugem razredu sme voliti samo stavbena tvrdka Groß & Comp. ter tvrdka Madile, v tretjem razredu pa imajo večino od tovarne odvisni delavci, izmed katerih je mnogo hišnih posestnikov. Zabukovec se bori za to, da prodere v I. razredu Lukman s svojimi kandidati — nemškimi liberalci, v drugem razredu dve tuji tvrdki, ena z ogrsko-židovskim, druga z viterbersko-protestantskim vodstvom, v tretjem razredu pa od tovarne odvisni delavci. Ali bosta tuji tvrdki, ki pa v par mesecih sploh izgineta z Jesenic, volili slovenske klerikalce! Za Boga ne, zvezani sta z Lukmanom, ki mu hočeta pripomoči do nemške nadvlade na Jesenicah, sedaj še, ko mrgoli tujev v občini. V treh letih bi to ne šlo več. Zabukovec hoče nemško-liberalno večino v občinskem odboru, samo da bi vrigel sedanji sovraženi odbor in zadostil svoji užaljeni čistilnosti.

Najvažnejša slovenska občina na Gorenjskem je v veliki nevarnosti! Ako padejo Jesenice, pade vsa zgornja dolina, saj se že v Mojstrani pojavljajo čudne stvari, pade tudi ključ do Koroske! Ali ni dovolj, da smo Belopeč kar tako čez noč izgubili za slovenstvo? Ob dvanajsti uri pošiljamo na vsa rodoljubna srca in iz skrbi za bodočnost slovenskega naroda izvirajoči apel:

Rešimo Jesenice!

Prvi razred bo naš, če store tudi častni občani druge slovenske stranke svojo narodno dolžnost in ne volijo Lukman-Zabukovčevih kandidatov. Gospoda Pogačnik in Šinkovec, vaju smatramo za toliko narodna, da volita tudi narodno! Vedita, da vaju je volil sedanji slovenski odbor. V drugem razredu naj

Služil sem pri Brenkovih za hlapca. Prišel sem služiti za pastirja in navadil sem se hiše. Niso me gonili proč in lahko smo izhajali, dasiravno so imeli tri domače fante. Z najstarejšim, Jernejem, sva bila najboljša prijatelja in oba ene starosti. Ko ga je srce že precej bolelo, zaupal mi je skrivnosti. Začel je tako-le:

— Janez, ali je tebe kaj strah?

— Zakaj bi me bilo strah? Kakšen pa je strah?

— Janez, pri Sorsku je lani strašilo.

— Kako?

— Tako-le! Temno je bilo in že pozno ponoči, menda o polnoči. Vežna vrata so se sama od sebe odprla, v skladnici pred hišo je zaropotalo, polena so letela. Velika postava, zgoraj bela, spodaj črna, je letala po zraku, le včasih se je malo dotaknila zemlje. Slisalo se je tako, kakor bi kdo tekel obut na eno nogo. Kar naenkrat se je zabliskalo, zagrmelo, počilo in vsa prikazen je izginila.

— Kdo ti je to pravil?

— Fantje, ki so bili na vasi — — —

Ali bi ti šel na vas?

volijo Slovenci složno in občinski odbor ostane v slovenskih rokah, saj bi bila največja nepostavnost, če bi v drugem razredu z 10 odborniki, oziroma namestniki, bila le 2 volilca. Zakon se mora pravično interpretirati tako, da mora število volilcev biti dvakrat večje nego število odbornikov tudi v II. razredu. Da bi radi omejenega Zabukovca, ker zlorablja svrjo cerkveno veljavo, morala nastati na Gorenjskem prava narodna katastrofa, tega ne more zagovarjati slovenska ljudska stranka, če ni priimek «slovenska» le prazen nakit za nerazodno maso! Če padejo Jesenice, ne dobimo jih več nazaj, ker moramo upoštevati, da ne bodo samo Nemci znali zvito varovati svoje posesti, da jih bo pri tem tudi ščitila vedno za nemštvo vneta vlada.

Če se pa kljub temu zgodi katastrofa, potem vedi, narod slovenski, kaj ti je storiti z izdajicami. Potem pljuni vsak, bodisi mlad bodisi star, pred izdajico, slovenskim župnikom Zabukovcem, in matere naj nauče svoje otroke, da za osebe, ki iz osebne užaljene čistilnosti pripravljajo narodu propad, velja le krepki fej, fej!

Kranj v prihodnosti.

Rubikon je prekoračen! Tako in enako so vzkliknili vsi tisti, ki so se zavzemali za vodovodno vprašanje našega mesta, ko je došla novica, da je dobil projekt za kokerški vodovod sankcijo v deželnem zboru. Za nami so burna dokazovanja o vrednosti projektov te ali one strani, pomirjajo se nasprotstva, — in mi nimamo vzroka, ozirati se na to minulosť s sovražnimi pogledi. Nasprotno! Vemo, da pri tako važnih stvareh nikdar ne manjka takih scen in da je pri takih stvareh opozicija celo potrebna, ali ta mora biti seveda vredna inicijativne ideje. — V upanju, da pri izvršitvi tega projekta ne bo zaprek, vsiljujejo se nam misli, kaj se je pridobilo pravzaprav s tem velevažnim korakom in kako lice more dobiti sedaj naše mesto.

Neovržna resnica je, da je brez dobre in zdrave pitne vode, ki je dobiti brez težkoč, razvitek vsakega mesta nemogoč. To naj

— Sel bi, samo ko bi strašilo? Morebiti pa ne bo — — —

— Veš, Janez, jaz pa mislim drugače. Pri Sorsku je strašilo, midva pa greva k Žirovniku, da tam ne bo.

— Zakaj po ravno k Žirovniku?

Obledel je Jernej za trenutek; kmalu pa mu je zalila kri obraz — — —

— No, potegaja, kje pa stojita? Janez, Jernej, brž, brž, gremo na njivo. No, kje pa sta, potegaja, brž — — —

Najinega pogovora je bilo konec in prav je bilo tako.

Ko smo povečerjali in odmolili rožni venec, pravijo oče: Le brž v svisli, pa angelu varhu molita, da se bosta lažje zbudila, jutri bo treba zgodaj vstati, gremo v senožet. — Tiho vzameva vsak svojo klofeto, v veži se napijeva iz škafa in korca ter greva proti svislim. Kar me dregne Jernej v hrbet: Janez, pojdiva na vas!

— Kam?

— K Žirovniku!

— Po kaj in zakaj ravno k Žirovniku?

uvažujejo vsi tisti, ki se še vedno ne zavedajo tega ali pa celo v zlobi ali nevednosti nasprotujejo tej akciji. Vodovod, ki dovaja zdravo pitno vodo, je neprecenljiv blagor, in srečni so tisti, ki so preskrbljeni v tem oziru. Pivu, vinu in vsem takim pijačam se človek lahko odpove, ali odpovedati se vodi, je nemogoče. Ta je pogoj našega zdravja! Kaj nam potem pomaga najlepša palača, kaj polna klet najzlahajnejše vinske kaplje? Kakšno vodo pa ima naše mesto in kakšno vasi v njega okolici? Neverjetno je, da smo tako na slabem, akoravno nas Sava in Kokra malone vtapljata. O kakovosti in nerabnosti teh rek ve vsak meščan, drugače pa je z našimi vodnjaki. Se dobe ljudje, ki celo hvalijo vodo, ker ne vedo, da se steka v te vodnjake gnojnica in da se perejo v njih vodi kosti mrtvecev.

Obenem z napeljavo vodovoda se da urediti v našem mestu tudi kanalizacija. Ta naprava je eminentnega pomena, in nobeno mesto, ki se šteje med napredne, ne sme pogrešati kanalizacije. Danes nam zastaja po dvoriščih razna nesnaga, ki se pari na soncu. V pihodnje bodo naši prostori čisti. Tu se spozna gospodarja, ali je meščan, ali nazadnjaški kmet.

Tam pa, kjer je čisto, se tudi lahko posveti z lučjo, zato se nam naj napelje električna luč, ki bo pač boljša od sedanje. Kranj mora dobiti tudi ponoči prijazno lice. Redke leščerbe, ki brlijo po mestu, so staroveške in vsakega tujca, ki pride v naše mesto, mora obiti čut, da se nahaja nekje v deželi zaspancev in nazadnjakov.

Zelo občutna potreba je že davno pogrešana ljudska kopel. Ako se gleda na snago in zdravje na eni strani, tedaj se mora to izvesti korenito. Kopeli so potrebne našemu zdravju in ne moremo se načuditi stari Kranjcem, ki so se bali vode kot židje. Lena kri, leno mišljenje, starokopitstvo, siromaštvo, bolezni — to so si sorodne sestre.

Ena nujnih potreb je dalje novo ljudskošolsko poslopje. Že naprej je skoro gotovo, da bo marsikdo pristavil: Za otroka in dobro staro poslopje, — a lahko jih takoj odvrneš, da se je bridko vrezal. Tak človek, ki odreka otroku prostor, da se ne more gibati,

snago in dovolj svežega zraka, je siromašen nazadnjak. Neumljivo je, da se je mogoče protiviti takim napravam, ali verdar smo prepričani, da se to zgodi v obilni meri. Sedanji ljudskošolski prostori ne zadostujejo več, ker so skoro vsi pretesni in deloma vlažni. Ubogi učitelji, ki morajo predsedati cele dneve v takih «vonjačih», prašnih ali vlažnih prostorih, — dvakrat pa ubogi otroci, akoravno se toliko ne zavedajo taci dobrot. Upajmo, da se odpomore tudi tej potrebi.

Bliža se čas, ko se ima graditi nov most čez Savo. Ravnotako ne bo dolgo, ko bodo pričeli z železniško progo Kranj-Tržič. Promet pod mestom bo tedaj živahniji, in treba bo imeti odprte oči, da ostane dotični denar doma. Dobro bi bilo, ako bi mestna občina storila potrebne korake, da se kolodvor na kranjski postaji razširi, še bolj pa, če se prestavi k državni cesti. Take tesne prostore ima na nemškem ozemlju vsaka postajica.

Vse navedeno se tiče deloma zdravstvenih, deloma gospodarskih potreb. Ne smemo pa prezreti tretje potrebe, ki prvi dve najlepše izpolnuje in ki je njih krona. In ta potreba je udobno zbirališče in zabavišče. To naj bi bil nekak društveni dom v modernem smislu. Vsakdo čuti potrebo, da nam manjka prostora, ki bi nam bil drugi dom, družabno zbirališče, kjer bi se razmotrivala dnevna vprašanja, kjer bi se prirejali koncerti, prištave i. t. d. Najbližje stoji človeku pač njegov lastni dom, kjer biva njegova rodbina. Ali človek ne sme pozabiti, da je tudi oni, ki je najbolj prost, kolikor koli odvisen od svojih sosesčanov. Poleg tega pa je potrebno, da se po dnevnem naporu oddahnemo. Le tako nam je mogoče vztrajati v zdravju in dobri volji. Kakšne so pa razmere pri nas, je pač škoda besedi in papirja. Ni čuda, da se vidijo v našem mestu ponajveč ljudje pretirano-resnih ali pa ironičnih obrazov. Je pač mnogo kriv oholi separatizem, ki ima tako trhlo podstavo, ki živi v mislih, da se ne sme med ljudstvo, češ, da se v tem ponižuje in ki ima mnenje talmi-aristokracije, da obstoji njega velikost le v tem, ako so drugi majhni. Dokler prevladuje tako mnenje, potem seveda bi tudi društveni dom nič ne

pomagal, in vsakdo bi bil vreden pomilovanja, ako bi gledal mirno, kako cvete žito take gospode. Vse mesto čuti ta neprijetni pritisek in komaj čaka, da bo moglo krepko zasopsti. Pojdite med ljudstvo in poslušajte!

Za take naprave pa je potreba denarja in zopet denarja. V prvi vrsti bi bila pač poklicana mestna hranilnica, da preskrbi denar. Radovljičani so n. pr. v tem oziru spredaj. Kakšen bo zopet tu izgovor?

Prav dobro se zavedamo, da izvršiti vse to, ni lahko delo. Ali tu človeko po obrazu stari grehi. Kranj ima razen malih, nebitvenih izpremen tisto lice, kakor pred tridesetimi leti. Sedaj bo delo dvojno.

To so glavni obrisi o potrebah našega mesta. Če se izvrši vse to, potem bo imelo naše mesto prijaznejše lice, in dal bog, da bi se s tem izpremenila tudi srca in obrazi njegovih prebivalcev.

Dopisi.

iz Bohinja. (Stari časi se bližajo.)

Težko se najde na Kranjskem takega prisomojenca kakor je koprivniški kurat Vrankar Hribovski Koprivničani in Gorjušci so zanj še vse predobri in preintelligentni. Ne bomo danes popisavali njegovih vsakovrstnih neumnosti in nerodnosti, ki jih je že zakrivil v teh par letih, odkar je prišel za miroljubnim Pajerjem past duše ali bolje rečeno: svoj lačni treh in svojo prisomojenost na Koprivnik, ampak hočemo le na kratko omeniti, kake neumnosti počenja s sedanjo koprivniško učiteljico. Deklina je še jako mlada in stara menda šele kakih 18 let. Ali njena mladost bi ji ne bila v zlo in kljub njej bi se že lahko zavedala svojega človeškega in stanovskega ponosa in ugleda, ako bi ne bila vzgojena na katoliški ali klerikalni podlagi. Vsled tega je obžalovanja vredna, pomilovati pa je tudi vse tiste stariše, ki prepuste vzgojo svojih otrok nevednim in prisomojenim farskim ljudem, da se potem tudi otroci navzamejo vseh duševnih farskih bolezni in ne morejo nikdar več priti do prave pameti in razsodnosti. Za resničnost teh besedi nam je najboljši dokaz sedanja klerikalna koprivniška

ker nisva imela časa gledati — meni so padle vile iz rok in bežala sva, kar so naju noge nesic po bregu navzdol. V smrtnem strahu pridrviva v neko gosto reč, ki je strahovito šumela. Jerneja zgrabi nekaj za nogo in že leži kakor dolg in širok na tleh. Tudi mene zgrabi ona nevidna moč in me vrže poleg Jerneja. Strahu otrpla in onemogla molila sva goreče vsak v svojem srcu k vsem svetnikom in angelu varhu. Zakaj nisva ubogala očeta in šla v svislj. V vaškem zvoniku bije polnoč in masec prileze izza Višene. Lahek veter je pihljaj od juga. Molitev je naju nekoliko pomirila. Prvi dvigne glavo Janez, a strahu zatrepeta in jo stisne k tlom. Drhtel je, da je kar šumelo.

— Kaj je, prašam ga komaj slišo; toda odgovora ne dobim.

Trepetaje dvignem glavo tudi jaz in se skoraj onesvestim. Komaj deset korakov od naju je stal strah, visok kakor vaški zvonik, zgoraj bel, spodaj črn. V dvigneni roki je držal svetel in krvav meč — naprej nisem več videl. Goreče sem molil očenaš za

— Zato — — zato — —, ker je najbližje.

— Kaj pa, če bo strašilo?

Vzemi pa vile seboj; vile imajo tri roglje, kakor sv. trojica. Morebiti se jih bo strah bal? Oboroživa se in odrineva. S korajžo v hlačah sva šla po temni poljski poti v breg. Z izbuljenimi očmi sva gledala, kje se bo prikazal strah, zgoraj bel, spodaj črn.

— Janez, ali te je kaj strah? pravi tiho Jernej.

— Nič, odrežem se samozavestno, obrnem se, pa tako prestrašim lastnega glasu, da bi kmalu padel na kolena.

— Mene tudi ne, odvrne Jernej in jaz sem mu verjel, čeprav sem slisal klepetanje njegovih zob.

— Kaj je pa tam-le? — —

Ne daleč od pota je bilo nekaj belega, naredila sva ovinek ves čas, na beg pripravljena, in tudi ubrala bi jo bila, če bi se tisto belo kaj genilo. —

Srečno sva prestala prvi strah, ki je bil k sreči ves bel in miren. Brez večje nesreče prideva na Žirovnikov vrt. V hiši je bila že

tema. V bližini hiše sva dobila zopet korajžo. —

— Po kaj sva prišla na Žirovnikov vrt? vprašam Jerneja, ki je stal poleg mene in srepo zijal v temno noč.

— Po — — po — — po nič!

Molče sva stala in mislila vsak svoje. —

— Janez! oglasi se Jernej.

— Kaj? pravim tiho.

— Jaz bi pa šel rad Žirovnikove Mance*) klicat.

— Zakaj?

— Za nič; in zopet sva stala tiho.

— Pojdiva gledat, kje leži, začne zopet

Janez.

— Zakaj?

— Zato! Ali te je strah?

— Mene nič!

— Mene tudi nič! Grevaj!

Komaj se prestopiva nekaj korakov, zaveti se, v skladnici zaropota, vrata se odpro — dobro ne vem, ali so se odprla, ali ne,

*) Mance, Jeric, France i. t. d. klicat je vkoreninjen ljudski izraz in ga se kaže preuvinjati v Manco, Jerico, Franco klicat.

učiteljca. Ko je prišla na Koprivnik ob začetku letošnjega šol. leta, se je ta koj zatekla naravnost v farovž, in kurat jo je menda tam imel v svojem brlogu že dva dni, preden je prišlo na uho predsednika tamkajšnjega krajnega šolskega sveta novica, da je dobil Koprivnik novo učiteljico. Učiteljca se je potem kar za stalno naselila v farovžu, kjer je seveda imela tudi hrano. Šele v zadnjem času se je preselila v šolo, na hrano in po razne zabave pa hodi še vedno v farovž. Vrankar, ki je še v najboljših samskih letih, jo vodi lepo na izprehod, na razne cerkvene ceremonije v Srednji vasi i. t. d. Ali Vrankarju to še ni bilo dovolj. Učiteljca je imela lepe dolge lase. Sam opaljeni vrag pa ga je menda drezal v skisane možgane tako dolgo, dokler ni zasužnjene učiteljice pregovoril, da si je dala odstriči kite — po mežnarju. To se je zgodilo nekaj dni pred Vsemi sveti. Zdaj hodi revica okrog kakor kaka ostrizena ovca, posloviti se je morala od svojega gospodskega klobučka in oskubeno glavico si zavija v šerpo, da se ji preveč ne smejejo — preprosti kmetjski ljudje. Da se upa kak Vrankar še danes počenjati take prismođarije s svojimi zaslepljenimi podložniki, to kaže, da hočejo naši duhovniki na vsak način še priklicati nazaj nekdanje — inkvizicijske čase.

Z Ljubnega. (Blamirani klerikalni petelinčki.) Odkar so naši za «sveto vero» prav malo vneti klerikalci po nečevnem terorizmu kakor Cvenkel, katerega smo že ožigosali takoj po volitvah, postavili na podžupanski stolec famoznega Skorčiča, vulgo Kosa, o katerem naj zadostuje, če počemo, da je «cehmošter», se niso občutneje blamirali kot zadnji čas. Povedati pa moramo tudi, da je njih vse delovanje ena sama blamaža. Že pred volitvami so si izmislili čez tačasnega podžupana g. Ant. Pezdiča, na katerega je imel klerikalni štab «piko», argument, ki jim ne dela časti, da si je namreč gosp. Pezdič po krivici prisvojil večje vsote, in da nima računov v redu ter zbog tega se brani odstopiti podžupanstvo. Širili so to tudi po volitvah, pri katerih so premagali s tremi glasovi večine, do zadnjega časa in tako kradli čast in poštenje g. Ant. Pezdiču. Ali kaj vraga pomeni to? Vzlic vsem opominom se ne zmeni g. Pezdič; župan piše pismo, Pezdič se ne zmeni; klerikalci groze s tožbo,

očenašem in se tresel od strahu in mraza, Jernej je ležal kakor mrtev poleg mene.

Ura je bila eno. Počasi privzdignem glavo, strah je stal še na svojem mestu tak kakor poprej, vendar se mi je zdel še mnogo večji. —

V smrtnem strahu izmučeno zadremlejem. — Glasen ropot me prebudi.

— Oče naš, kateri si v nebesih, — Jernej, Janez, brž po koncu! Posvečeno bodi — brž vstanita potegaja, — tvoje ime, pridi k nam — vražje seme — tvoje kraljestvo — prokleta lenuha, no, ali bo kaj ali ne, brž, gremo v senožet — —

Brenkov oče so ropotali po sviselnih vratih, molili svojo običajno jutranjo molitev in naju klicali. Še nikdar v življenju ne poprej ne pozneje nisem slišal tako milega, vabljivega in prijetnega človeškega glasu, kakor se mi je zdel tedaj glas Brenkovega očeta. Saj je bil tudi v istini glas resilnega angelja, kajti strah v koruzi je še vedno

Pezdič se ne zmeni; klerikalci pričakujejo željno dne, ko bodo mogli vpiti po gostilnah čez te grešne l'neralce in njih generalliberalca Pezdiča. Ali joj! vse nade, vse veselje splava po vodi; in oj, Markošek, veselje preč je, preč. Župan je namreč v zadnjem trenutku spoznal, da se moti on, in da je Pezdič povsem nedolžen ter je pošteno ravnal, ali več o tem bode v izjavi med «Pšicami iz Ljubnega». In sedaj ta potrtost. Naš učitelj Markošek, ki je menda pričakoval najtežje, kdaj bo mogel prijeli Pezdiča za ušesa, on je namreč sedaj podobčinski, oziroma Skorčičev knjigovodja, je zdihoval: Ali je mogoče, da ste se zmotili, župan? Da, je mogoče! Kajne, g. učitelj, Pezdič vam je trn v peti, ali da vas ne bode preveč bodel, vam svetujemo besede rajnega nadzornika Zumra proti g. učitelju Arselinu: Pezdič je tukaj posestnik in ne bo šel radi vas iz Ljubnega; ako vam ni všeč, se ognite vi.

Iz Domžal. Naproseni smo objavili naslednji dopis: Občinski odbor imamo nemškutarisk. Oglejmo si nekoliko tiste može, ki sede v odboru. Četudi ni v občinskem odboru nobenega Tirolca, namreč izvoljenega — virilistov ne štejemo — vendar so večinoma vsi Tirolcem udani z dušo in telesom. Pri zadnjih volitvah smo spravili odbor skupaj, ki bode deloval v prid naše občine — ali pa tudi ne, to se bo videlo pozneje — in ki bode zastopal vse stranke in stanove. V odboru so 3 neodvisni kmetovalci, 3 trgovci s konji, 1 ključavničar, 1 izdelovatelj sodavice, 2 mesarja, 5 gostilničarjev — pri nas se dobro živi, kaj? — 1 mlinar, 1 kovač in 1 delavec v tovarni, seveda za nemške slavnike. Pa naj bo še kdo v dvomu, da ta občinski odbor ne bo pospeševal blagor vseh občanov in da ne bo skrbel za vse občane prav po očetovski, saj so zastopani vsi obrti in vsi stanovi. Slavnikaarje pa bodo zastopali tirolski tovarnarji tudi kar najboljše, morda se ne bodo nič ozirali nato, ali je dotični slavnikaar nemškega duha prepojen ali pa je slovenske matere sin — kdor verjame, mu je prosto! Tirolci so že prebito mnogokrat pokazali, kako imenitno znajo zastopati slovensko slavnikaarsko obrt, ako imajo dobiček od tega.

držal povzdignjeno roko z bliskajočo, deloma zarujavelo koso nad najinima glavama.

Ni mi treba praviti, da sva ležala v domači koruzi malo proč od svisli, strah sva pa postavila nekaj dni poprej z Jernejem vranam v strasio. Bil je iz Janezovih luknjastih hlač in iz očetove izprane hodnične srajce.

V Bohinj in k bohinjškemu jezeru!

Potopisi in zgodovinski utrinki. Piše Franjo P.—.

10

Dalje.

Bohinjska Bistrica in okolica.

Na verandi prve bohinjške restavracije imenom znanih bohinjških rodoljubov «Mencingerjev», točasna last g. Ivana Mencingerja mlajšega, dobiš poletu vsakovrstno, takozvano «boljšo» družbo, zlasti še hribolazcev in potnikov, znešenih iz vseh delov sveta. Pa je tudi kaj prijetno na tej verandi posebno še ob milih poletnih večerih. Pod verando žu-

— 43. občni zbor narodne čitalnice se je vršil v nedeljo, 10. decembra. Navzočih je bilo 30 članov. Po pozdravnem nagovoru predsednika g. dr. Arkota poroča tajnik, gospod Franc Magdič sledeče: društvo šteje danes 1 častnega člana, 9 domačih članov z družino, 65 domačih za svojo osebo in 4 vnanje — skupaj torej 79 članov. Toliko članov še ni stela čitalnica v nobenem društvenem letu. V minulemu upravnem letu je imel odbor 14 sej, pri katerih je sklepal v zadevah, tičečih se napredka in razvoja društva. Poleg plesnih vaj v predpustnem času, je pridelala čitalnica tudi 7 veselic. — Blagajnik g. Leopold Primožič poroča, da je bilo v minulemu letu 2220 K 46 vin. dohodkov, izdatkov pa 2025 K 17 vin.; preostaja torej 195 K 29 vin. Knjižničar g. Jožef Kalan poroča o stanju in uporabi knjižnice. Izposodilo se je 115 knjig. — Pregledovalci računov gg. Nadlo, Karlin in Kramar so našli vse račune v popolnem redu. Nato se je vršila volitev novega odbora, in sicer po sklepu nadpolovične večine kar z vsklikom. Predsednikom je bil izvoljen dr. med. Karel Zakrajšek, podpredsednikom pa dr. med. g. Anton Arko. Gg. Franc Magdič, Leopold Primožič in Josip Kalan izjavijo, da zopetne izvolitve ne sprejmejo. Izvoljen je bil torej tajnikom g. Vinko Zahrastnik, učitelj; blagajnikom g. N. Nadilo, hranilnični uradnik in knjižničarjem g. Anton Arhar, pomožni uradnik. Na predlog g. dr. Arkota so bili izvoljeni v pomožni odbor, takozvani veselčni odsek, gospica Jerica Dolencčeva, g. Oskar Dev, c. kr. sodni adjunkt, in Josip Svetlič, učitelj. Potem, ko je bilo stavljenih še par samostalnih predlogov, zaključil predsednik zborovanje.

— Zaradi nevarnega pretenja je bil 7. t. m. izročen tukajšnjemu sodišču Florijan Jezeršek iz Zadobja. Opetovano je pretil ženi svojega brata, da ji bo požgal in zastrupil živino. Jezeršek je bil že pred kaznovan zaradi umora.

— Prepirati sta se začela dne 10. t. m. na Trati pri loškem kolodvoru Peter Benedičič iz Crngroba in Janez Zakotnik iz Dorfarjev. Pri tej priilki je sunil Benedičič Zakotnika z nožem dvakrat v levo roko in mu prizadel težko telesno poškodbo. Zakotnik

bori brhka Bistrica, igraje se s svojimi brzeliimi poskočnimi valčki, nje hladni dih hladi i potnika, ki se morda počije dolge triglavske poti, tudi ob opoldanski poletni vročini. Restavracija sama (kjer je tudi več ličnih sob za tujce) je blizo verande onstran pešpoti. Na njeni stavbi se vidi na prvi pogled tudi nepoznatelju bohinjške zgodovine, da je služilo to obširno poslopje svoj čas drugemu namenu. Raz dimnik nad streho res tudi ogledaš letnico 1797 in če vas domači kronist ni «potegnol», je bila tu konec 18. stoletju plodonosna predilnica — «Spinnfabrik Gebrüder Morro», kakor nam bohinjski kronist poroča. Le-tu so predla brhka bohinjška dekleta in Bohinjci so si tiste čase prislužili marsikak vinar v «fabrč». To ime, kakor smo že zadnjič omenili, se je pri starih pristnih Bohinjcih še do danes ohranilo, mlajši rod nazivlje to hišo «pri Becu», potniki in tujci pa, kakor rečeno, nazivljajo jo po imenu lastnika «pri Mencingerju». Zal, da nam nedostaja veiko prostega časa, zakaj

je moral v deželno bolnišnico. Benedičiča so orožniki oddali tukajšnjemu sodišču. Benedičič je znan pretepač in je bil že enajstkrat kaznovan radi različnih deliktov.

— Umril je g. J. Jenko, posestnik v Lipici pri Škofji Loki in občinski odbornik občine starološke. Pokojnik je bil zvest prišlaš narodno-napredne stranke in ves čas naročnik našega lista. Splošno je bil priljubljen radi izredne usmiljenosti, kajti, kjer je mogel, je pomagal revežem iz stiske. Lahka mu zemljica!

— Zanimanje za naše vodovodno društvo narašča, odkar se je odbor odločil za enako pristopnino za vse zadružnike. Škoda, ker sedaj radi neugodnega vremena ni pravi čas za napeljevanje vodovodov po hišah, toda za prihodnjo pomlad je pričakovati, da se bode mnogo novih zadružnikov oglasilo. Letos so med drugimi vpeljali vodovod tudi v mestno hišo in klavnico. Želimo tej napravi najboljšega uspeha!

— Za »Silvestrov večer« obeta se nam v »Narodni Čitalnici« taka veselica, ki bode, kar se tiče prireditve, prekašala vse one v zadnjih letih. Torej na svidenje v obilnem številu!

— Brez nemškega uradovanja menda se ne morejo izhajati pri našem slavnem županstvu, če smo prav informirani. To bi pač v zadnjem času več ne smelo biti v naši narodno-zavedni Loki, kjer so skoraj že popolnoma izginili sledovi nekdanjih nemškutarjev.

— Mestna klavnica se otvori s 1. januarjem prihodnjega leta.

— Za pristop k narodnemu srečalnemu društvu »Nada« v Ljubljani, čegar poglaviti smoter je, pripomagati z denarnimi sredstvi k ustanovitvi prepotrebne slovenskega vseučilišča v Ljubljani, začel je delovati odbor naše »Narodne Čitalnice« med svojimi člani. Upati je, da se bode našlo tudi med nečlani takih, ki bodo podpirali to koristno podjetje.

Novice iz selške doline.

— Hranilnica in posojilnica v Selcih, ali pravzaprav nje faktotum in načelnik g. Rožnik, ima prečudne pojme o var-

veliko zanimivega bi se na lični verandi še lahko pomenili i o tej zgodovinski hiši, i še marsikateri drugi v precej razprostrti Bistrici. Toda čas hiti in treba nam dalje.

Bohinjska Bistrica leži v ravani med mogočnimi gorskimi velikani, primeroma še dokaj nizko nad morjem, namreč samo 507 metrov in šteje okrog 700 prebivalcev, katerih število se je za časa zgradbe karavanske železnice seveda zdatno pomnožilo. Da leži ob izlivu Bistrice v Savo-Bohinjko (zapadno), med Ajdovim gradcem (severno), Bačo, Črno prstjo (na vzhodu) in bohinjskem jezerom (na jugu), to smo omenili že na drugem mestu. Omenili smo tudi lično cerkvico v renesanskem slogu, ki pa ima, žal, žalostno zgodovinsko katastrofo na vesti svojega postanka. Naj te katastrofe tu le v kratkem omenjamo. Leta 1788 je postala cerkev farna, izločivši se od matere-fare v Srednji vasi. Bivši smartinski župnik Janez Mesar, umrl 3. maja 1895, ki je pred prihodom v Smartno pastiroval od 1863 do

stvu pisemske skrivnosti. Ta vsemogočež misli namreč, da mu je tudi dovoljeno odpirati ona pisma, ki so naslovljena na druge denarne zaveze.

— Po naključju prišlo mu je pred nedavnim časom neko tako pismo v roke in dasi bi bil iz razločno napisanega naslova lahko natančno razvidel, da je to pismo namenjeno drugi hranilnici, ne pa njegovi, odprla ga je vseeno in potem, ko je svojo radovednost napasel, odposlal s posebnim zavitkom na pravi naslov. Da je g. F. Rožnik vrhu vsega še finih manir, to se mu mora očitno priznati, kajti niti toliko vredno se mu ni zdelo, da bi svojo odposiljatev frankoval, in je dotični denarni zavod moral radi njegove nerodnosti plačati še predpisano kazen. Pa ne, da je bil g. Rožnik na to uljudnost pozabil, ker je bil morda ravno takrat v — rožcah!?

Novice iz Poljanske doline.

Javorske novice.

— Zakaj bi se od nas nič ne slišalo med svetom? Imamo gorečega župnika, ki bi bil lahko vzgled vsem abstinentom. Je, resnici na ljubo bodi povedano, največji nasprotnik vsem gostilnam. Če bi šlo po njegovem, ali če bi kdaj šlo, ne bilo bi na nobeni hiši več smrekovega znamenja. Razume se, da je tudi silni nasprotnik plesa in vsake muzike. Čudite se je, da še v cerkvi trpi te zapeljive glasove. Seve, ljudje ga docela v tem oziru tudi poslušajo. Zato pa v Javorjah zlepa ne naletiš na kak javen ples; prej na kako »venmetanje« in kar je s tem v sorodu. Ljudje seveda ne morejo pozabiti, da so bili prejšnje čase v tem oziru neovirani in ker jim fajmošter ne dovoli, pa plešejo koterbant v kaki navadni hiši. Ne zamerimo, če pri tem udarijo malo čez vojnice. Zakaj pa ne.

— Pametno so napravili v predadventnem času neki svatje iz Želine. »Ofcet« brez godcev ni dosti bolje ko pogreb. Župnika bi preveč razdražili, če bi do cerkve prišli z godci. Zato so jih ti spremili le do Brinja in jih zopet od poroke grede sprejeli z najveselejšim maršom. Svatje so pozabili zdaj na župnikovo jezo in že med potom niso mogli več brzdati strasti, da je zdaj ta,

1894 v Bistrici, se je trudil na vso moč, da je dal namesto stare in za ondetni kraj pre-majhne cerkvice napraviti večjo dostojno farno cerkev. Temeljni kamen je bil vzidan 30. maja 1878 in delo je napredovalo. Toda, ker je bilo pri zgradbi veliko, pa nobenega strokovnjakega mojstra, postavili so težkemu zvoniku slaboten temelj, kar se je potem grozovito maščevalo. Dne 6. avgusta 1881 poruši se namreč masivni stolp ravno med službo božjo, na streho, podere s strahovitim hruščem in ropotom streho, vse to skupaj pade seveda preko stropa v cerkev, kjer je pobilo 7 ljudi, med njimi tudi kapelana Janca Jerala in, če smo prav poučeni, tudi pokojno mater g. Franje Mencingerjeve, sedajne gospodinjice nam znane restavracije »pri Becu«. Po tej katastrofi je prevzel stavbinsko delo znani ljubljanski stavbenik Faleschini in dovršil delo leta 1884. Blagoslovljena je bila cerkev 7. decembra 1884, torej pred 21 leti; slovesno posvečena pa po knezoškofu Missiji 15. avgusta 1885. Pod župnijo Bi-

zdaj oni par zaplesal. Kaj šele na svatbi doma!

— In župnik seve, si je doma mel veselje roke, kako ima pokorne ovce ter v kratkem ne bo več v njegovi župniji nobene pege, kar bi se moglo motiti škofa kakor zadnjič. Vse mu je bilo po volji. Ljudstvo slepo udano in plačuje brez godrnjanja ves prostovoljni in neprostovoljni cerkveni davek. Le knjiga Marijinih devic, ta ga je motila, kajti znatno število jih je od postanka sem že črtanih iz te presrečne knjige. Goreč župnik v vsakem oziru, a tu silno slab pastir po škofovi, ne nasi sodbi. Vsaka 25 letnica se dostojno praznuje. Tako bo tudi tukaj. Če še ni, kmalu bo število 25 polno, ki so prelomile prisego objube devištvu. Pomemben praznik posebno za Marijino družbo. Sicer nočemo očitati nobeni kaj, le to pribijemo, da Marijine družbe niso nobeno sredstvo za kako bolj krepostno življenje, prej narobe.

— Občinska volitev. Ta dela našemu župniku silne preglavice. Pa ne mislite, da bi se bal za zmago. Tu pri nas se bo volilo po splošni in enaki volilni pravici, po župnikovi. Preglavice nam dela županski stol. Ina dva izvoljenca, Petrea z Murove in znane Urbana Pintarja z Lovskega brda. Vsak se zdaj brani, vsak bi pa rad nosil to čast in bil prepozižen župnikov hlapec tudi v občinskih zadevah.

— Tedaj na vseh koncih prostost in zavednost. Probujeno ljudstvo! Le tako naprej!

— Predpust je tu in težko, da bi ostalo z našega kraja brez novic.

Tratarske novice.

— Zadruga ali konsumna na Dobravi ni več. Plesnive in pokvarjene ostanke so naložili in jih v največji slovesnosti z božjo in Pelcevo pomočjo odpeljali v zadrugo v Žiri, od koder so jih dovažali pred leti. Vse je tiho zdaj. Tisti, ki bodo za to neumnost še steli novce in prav lepe, pa brez kakih obresti kedaj, se bodo držali kisto. Tukaj ni bilo sreče.

— Rudniki. Tu pri nas se v novejšem času išče z vso marljivostjo rude, premoga in petroleja. Na nekem kraju so prišli do znatnih plasti prav lepe šote. Morda se jim posreči zaslediti še kaj boljšega, kar bi bilo

strica spada sedaj, odkar so izločili tudi cerkev sv. Marije Magdalene na Brodu (1521 posvečena po škofu Kristofu Ravberju) z vasi Brod, Kamnje in Savica od srednjevaske fare okoli 2000 župljanov. Še predno poletimo v bližnjo okolico na Pozabljeno proti slapu Bistrice, sedlu na Bači in Črno prst, oglejmo si mimogrede še stari zgodovinski Bistriški grad z njegovo starodavno košato lipo. Ta trinadstropni grad omenja že Valvasor v svoji knjigi in namesto dosedanje ene lipe, ima kar tri lipe pred gradom. Iz tega se da izvajati, da so ostali dve lipi posekali tekom časa in da mora biti preostala lipa stara najmanj 400 let. Grad je bil last svojodobnih lastnikov plavžev in fužin, tam je imela vsa bohinjska »visoka« gospoda svoj sedež uradov. Tu je bil tudi začetek prve (seveda zasebne) šole za časa velikega reformatorja bohinjskih razmer, nam znanega Zoisovega oskrbnika Andreja Kollerja (l. 1788). Takrat v Bohinju še ni bilo rednih šol in tako je poklical Koller zasebnega učitelja, ki je pri-

za celo dolino in vsakogar, bodi že podjetnik ali ne, velike važnosti.

— Ponosni smo pa Tratarci lahko na katoliško zavest in prepričanje. Na zadnjem klerikalnem shodu v hotelu «Union» je bila naša občina sijajno zastopana po prvih možeh, na čelu s svojim župnikom, ki kmalu doseže s tem kanonikat. Z največjo baharijo so pripovedovali potem naokrog, kako so potolkli liberalce. Dr. Tavčar je zdaj od muh. Vsaka terciarka ga odslej potolče, ko kako muho ali holho.

— Rešena je domovina. Žalostno za narod, ko taki odločujejo o njegovi usodi, kot so bili tukajšnji odposlanci na omenjeni shod. Imen ne navajamo.

Poljanske novice.

— Iz Poljan je težko od birne sem spraviti kaj posebnih novic med svet.

— Največ sundra delajo pri nas Amerikanci, kakor ljudje imenujejo one, ki gredo v Ameriko. Med temi je še nekaj življenja. Eden pride, drugi ali druga gre. Tega zopet, komaj je prišel, že vzame noč in ni ga več. Drugi pride zopet po nevesto ali se celo tukaj poroči. Tako je prišel po blizu 20. letih nek Amerikanec. Fant bil je že pri letih in si je mislil, da mu ni več obstati samemu. Hitro se naznani v neki hiši, kjer so sama Marijina dekleta. Mislili bi, da je fant dobro napravil, saj ponižnejše družice si ni mogel izbrati, ko si je izbral dekle iz družbe, ko še h poroki imajo blaženo svetinjico Marijinih hčera in Kristusovih nevest. A vraga, kdor to misli, se moti. Nakomatal si je na vrat ne Marijino hčer, pač pa vraga. Ne dolgo, kmalu po medenih tednih, če jih je sploh kaj imel, jo je popihal nazaj v Ameriko. In ona, žena, je zopet srečna, ko je sama.

— Tu imamo vzgled, da ni vse zlato, kar se sveti. Veliko molitve, še več spovedi in obhajil, a malo ali prav nič krščanskega življenja. Vse hinavščina in nič drugega.

— Ljudje pripovedujejo, da se bode letos pred pustom tu veliko plesalo in da vseeno ne bodo izgubili nobene maše.

— Drugič kaj več! Vesele praznike in srečno novo leto vsem skupaj!

učeval in pripravljaj njegove, kakor tudi otroke imovitejših Bohinjcev za nadaljne latinske šole v Ljubljani. Zadnji čas je bila v tem gradu tudi pošta. Tik grada je bila velika bistriska železarna ali fužina, ki je pogorela l. 1891. Druga tudi večja železarna je bila ob poti proti izviru Bistrice pod Liscem, «na Pozabljenem», in sicer je bila le ta veliko starejša od one tik grada. Tudi to je uničil požar bridke osode nekdanj slovečega bohinjkega železarstva. Pozabljena je, razrušena, sivi še preostali zidi so sedaj le še domovina kajčemu zarodu in drugi golazni. Mimo njenih razvalin nas sedaj vodi pot tri četrt ure hoda skozi podnožje Črne gore in Lisca k romantičnemu slapu in izviru Bistrice.

«Joj, joj, ali smo mi Kranjci brezbrizneži za svoje naravno krasote,» sem vzkliknil, ko sem poletel v veseli družbi dne 15. oktobra 1904 prvič k temu divje-romantičnemu slapu; zlasti ta divja tesnja kratko pred slapom in ona nad slapom, ta čudotvor divje prirode pač zasluži večjega zanimanja v prvi vrsti od nas Slovencev.

Dalje prih.

Tržiške novice.

— Veliko elektrarno bode prihodnjo spomlad gradil baron Born. Oddajal bode električno moč kot gonilno silo za obrtne namene in za razsvetljavo.

— Smrt na drevesu. Na Brezjah pri Trziču je 70 let stari Podmetov Andrejček, ko ga je prijemala smrtna slabost, zlezal na jablano in na njej umrl.

— Lovski blagor. V Iomskem lovu, eden najlepših lovišč naše strani, v katerem se razun obile navadne divjačine pasejo beli zajci in divje koze, je bil zadnjo nedeljo ustrelen jelen.

— Smrt v zdravnikovi sobi. Zadnji terek se je pripeljala neka žena iz Sel pri Breznici k zdravniku, pa ko je stopila v doktorjevo sobo, se je zgrudila in umrla. Prepeljali so jo v mrtvašnico.

— Socijalno gibanje. Nekateri delavci na krščanski podlagi so ustanovili strokovna društva. Ker nimajo dovolj zmognih delavcev v svojih vrstah, morali so izročiti odborništvo ljudem, ki še brati ne znajo. Ako morejo društva napredovati v takih rokah, pokazala bo prihodnost. No pa vsaj je zadostno, da plačujejo, jih bodo že v Ljubljani vlekli za vajeti. Pred leti so socijalni demokrati hoteli ustanoviti delavsko društvo, pa so ravno ti voditelji to kot delavstvu kvarno pobijali. Priredili so tudi demonstracijo za splošno volilno pravico v klavrcnem številu, tako da je bilo več gledalcev kot demonstrantov. «Slovenec» dopisnik je zopet udeležnike množil s štev. 10 in slavil njih nastop. Na Duaju je pa pred parlamentom demonstriralo 250.000 soc. demokratov za splošno volilno pravico, vendar je te imponantne demonstracije udeležnike imenovalo glavno glasilo «Reichspost» für das christliche Volk z dne 29. novembra komedijante. To jasno osvetljuje, kako mislijo klerikalni voditelji o delavskem vprašanju.

Pšice iz Ljubnega.

— Kam jadramo pod komando našega Markoška? Ni še dolgo tega, kar je bilo citati v «Slovenskem Narodu», kako so bili naši klerikalčki osramočeni zaradi njih podlega sumničenja in obrekovanja bivšega podžupana g. Pezdiča. Javuo so morali priznati, da je imel občinsko upravo v popolnem redu. Odkrito smemo reči, da bosta naš Kos in njegov «šicepodžupan», učitelj Markošek laško vesela, ako bode v dveh letih občinska blagajna v takem stanju, kakor je bila za časa Pezdičevega podžupanovanja.

— Izjava, katero je moral poslati naš župan Ivan Pristave v «Slovenski Narod» in «Slovenca», se glasi: «Podpisani sem govoril, da bivši podžupan podobčine Ljubno gosp. Anton Pezdič ni pravilno postopal ter da je podobčini Ljubno pustil 325 K dolga in da mora teh 325 K podobčini plačati. Vse te govornice so bile vsled moje pomote neosnovane, za katere me veže dolžnost vse preklicati, da je vse, kar sem v tej zadevi govoril o g. Antonu Pezdiču neresnično, pač pa je resnica, da je g. Ant. Pezdič vsikdar podžupanske dolžnosti vestno in natančno opravljal in ni pustil podobčini dolga. Preklicujem torej s tem vse zgoraj navedene govornice ter se obenem tudi zahvaljujem g. Antonu Pezdiču, da s tem opusti vsako na-

daljno sodno postopanje proti meni. — Mošnjje, dne 28. novembra 1905. — Iv. Pristavec, župan. To izjavo smo brali v «Slovenskem Narodu», v «Slovencu» je še ni bilo. Kaj vendar čaka naš g. župan? Ali ga bo treba prisiliti k temu?

— O učnih zmognostih našega učitelja i. t. d. bomo poročali prihodnjic; danes preidimo k pojasnenju prvega stavka.

— Naša šola ima letos napraviti več novih stvari, med drugimi tudi nove klopi, katere je g. Pezdič kot predsednik krajnega šolskega sveta brez zmanjševalne dražbe oddal za nizko ceno nekemu mizarju, ki pa je menda nečeh našemu učitelju.

— To je bilo že zadosti, da se je sanjalo Markošku o neki zvezi Pezdiča z dotičnim mizarjem, in zapovedovali je začel, da se mora ravnati po postavi. Pezdič si je bil v svesti, da ga hoče učitelj zaradi te malenkosti kolikor mogoče očrtniti in zvaliti vso krivdo o nepotrebnih troških nanj, vsled tega je dovolil razpisati zmanjševalno dražbo. Ali, o čuda! Vsled učiteljeve nespretnosti v takih zadevah so bile oddane klopi na zmanjševalni dražbi kar za 80 kron več in, ker je mnogo še drugih naprav, ki bi se dale narediti vse polagoma, ko bi ne bil naš učitelj tako nestrpen. Mošniški občani bodo morali občutno trpeti.

— Ali, kaj to mar našemu učitelju? Opozorjen od predsednika, kaj bode ljudstvo reklo k temu, ga zavrne Markošek: «Naj rečejo ljudje, kar hočejo!»

— Ni čuda, ako je ljudstvo razburjeno do skrajnosti ter se pripravlja na odpor in to po vsej pravici. Zato prosimo poklicane oblasti pomoči ter si usojamo vprašati taiste: Ali je dovoljeno in v koliki meri, vmešavali se takemu učitelju v interese občinske zadeve in to še v škodo ljudstva, ter delati sovrastvo v občini in kaliti mir.

Vabilo

na

ustanovni občni zbor

tel. društ. „Domžalski Sokol“

ki se vrši

dne 26. decembra t. l. (na sv. Štefana dan)

ob 3. uri popoldne

v prostorih g. Fr. Kuharja
v Domžalah.

Na dnevnem redu je:

1. Pozdrav predsednika pripravljalnega odbora.
2. Čitanje društvenih pravil.
3. Volitev starosta, podstarosta in ostalih odbornikov.
4. Raznoterosti.

Iz posebne prijaznosti sodeluje kvartet prvega slov. pevskega društva «Lira» iz Kamnika.

Domžalci in okoličani!

Udeležite se tega zborovanja v obilnem številu in pristopite s ponosom k društvu, ki ima namen ohraniti vas in vaše sinove zdrave in čile na duhu in na telesu. Zavedajte se svoje narodne dolžnosti! Posebno pa je zeleti, da se vsi tisti zanesljivo udeležite shoda, ki ste že doslej kljub vsem oviram delovali za naše društvo in pa tisti, ki imate trdno voljo delati v prosep «Sokola», bodisi kot izvršujoči, bodisi kot ustanovni ali podporni člani. — Gostje dobro došli!

Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi!

Na zdari!

Pripravljalni odbor „Domžalskega Sokola“.

Kakšni Slovenci so klerikalci?

V zadnjem času so spoznali klerikalci, da nima njih stranka pravega imena ali drugače povedano, marelja, pod katero so bili dosedaj zbrani klerikalci, je prišla ob vso pravo «farbo», zato jo je treba drugače iznova «pofarbat», da bode videti lepša in, da bi prišli še taki v njeno zavetje, kateri so se dosedaj sramovali stare «farbe». Dosedaj so klerikalci imenovali svojo stranko: katoliško-narodno stranko, dne 28. novembra letos so jo pa prekrstili v: slovensko ljudsko stranko. Zakaj se klerikalci rajše imenujejo slovenska ljudska stranka in zakaj jih je sram katoliškega imena, to že vedo sami. Da klerikalci niso vredni imena «katoliški», to smo mi vedeli poprej, nego so klerikalci prišli do tega prepričanja. Ali so pa klerikalci vredni, da se imenujejo «slovenska» stranka, to pa mi tudi že zdavnaj vemo. Zato pa v veljavi niso klerikalci pri nas nič izgubili in nič pridobili. Kakor so sedaj razbijali ob vseh priložnostih na katoliški boben, tako bodo sedaj morebiti še bolj razbijali na slovenski boben. Pametnih, poštenih, zavednih in naprednih ljudi niso izvabili v svoj cirkus ne s katoliškim bobnom in tako jih tudi ne bodo izvabili s «slovenskim» bobnom, pa naj razbija že po njem ali dr. Šuštersič, ali dr. Krek, ali celo sam ljubljanski škof. Kako je stranka klerikalcev slovenska, to nam je za vzgled sto in sto primerov. Glavar stranke dr. Šuštersič dejanski ne kaže, da bi bil pravi Slovenec. Njegova družina govori vedno nemški in otroke vzgojuje on v nemških solah. Čudno se sliši, da je tak človek načelnik slovenske ljudske stranke. Stranka sama je pokazala že v mnogih slučajih, da ji je slovenska narodnost prav malo mar. Ta stranka se strinja s tem, kar počenja tržaški škof Nagl s primorskimi Slovenci. Nje glasilo «Slovenec» nima nobene grajalne besede za preganjanje slovenskega bogoslužja v Istri. Zastopniki «slovenske» stranke so nedavno poslali na Dunaj na nemški — katoliški shod svojega zastopnika malega dr. E. Lampeta, da je hlapčeval Nemcem v imenu slovenske ljudske stranke. Slovenska ljudska stranka se brati, posebno dr. Šuštersič, z najzagrizenejšimi Nemci, na pr. z dunajskim dr. Luegerjem, ki ljuto preganja Čeha in jim ne dovoli čeških sol na Dunaju. Pripadniki te slovenske stranke so taki ljudje, ki rajši kupujejo pri nemških Judih, kakor pri slovenskem liberalcu, hodijo rajši v nemške hotele kakor v liberalne slovenske gostilne i. t. d. Slovensko mesto Celje je dr. Šuštersič proglasil za «Fremdes Gebiet» (tuja zemlja), čeravno je vse slovenko tam okrog.

Tako bi naštevati lahko še cele strani, kakšna je ta novopečena slovenska ljudska stranka. Mi svoje somisljenike in vse napredne ljudi opozarjamo na to stranko, ki je po vrednosti vedno enako za nič, čeravno ima drugo ime. Kdor bi se pa dal zapeljati kljub temu, ker bi mislil, da je slovenska ljudska stranka kaj drugega, kakor prejšnja katoliško-narodna, je ta podoben ribi, ki hlastne na pourejeno in na trneku nasajeno muho. Vjel se bode in obvisel na klerikalnem trneku, katerega se ne bode več rešil. Zato pa pozor pred to slovensko ljudsko stranko!

Denarni zavodi v radovljiskem okraju.

III.

Vse hranilne vloge v denarnih zavodih radovljiskega okraja so znašale koncem 1904 leta 6,461,863 K, posojila pa 4,469,084 K, dočim je bilo koncem 1900 leta hranilnih vlog 3,468,068 K in posojil 2,820,720 kron, tako da so se v štirih letih vloge pomnožile za približno tri milijone kron, posojila pa za nekaj čez poldrug milijon kron. Najbolj sta napredovala radovljiska denarna zavoda, ki sta štela skupno koncem lanskega leta čez štirinapol milijona kron vlog. Podvojilo se je stanje hranilnih vlog v zadnjih štirih letih tudi pri hranilnici v Srednji vasi v Bohinju, pri posojilnici za Bled in okolico (liberalni) in približno tudi pri hranilnici v Gorjah. Najmanj je napredovala mošenjska hranilnica, ki kaže v letih 1900 in 1904 skoro isto množino hranilnih vlog, čemur se pa ni čuditi, ker sta v neposredni bližini dva velika radovljiska kreditna zavoda.

Od l. 1900 so se nanovo ustanovile v okraju tri rajfajznovke, in sicer na Bohinjski Bistrici, na Bledu (klerikalna) in na Jesenicah. Izredno hitro je napredovala leta 1904 ustanovljena hranilnica in posojilnica na Bohinjski Bistrici; koncem tega leta je že štela 293.901 K pri hranilnih vlogah. Da se je denar tako pomnožil v Bohinju, je pač poglavitni vzrok gradba bohinjskega predora in bohinjske železnice. Iz istega vzroka se razlaga tudi hitri naraščaj hranilnih vlog v drugih zavodih. Seveda imamo v prihodnje pričakovati bolj počasno stopnjevanje naloženega denarja, ker bohinjsko-karavanska železnica je dodelana od Jesenic naprej in denar se več ne bo mogel tako hitro služiti kakor doslej.

Rezervni zaklad vseh hranilnic ter posojilnic v okraju je znašal lani 191.921 K, pred štirimi leti pa 79.268 kron. Oba radovljiska zavoda sta naložila večino svojo rezervnega vkladu v večje stavbe. Hranilnica je zidala pred dvema letoma dvonadstropno poslopje za stanovanja in za zavod sam, istotako je posojilnica letošnjo leto pričela graditi dvonadstropno hišo za uradniska stanovanja. S tema posloppema se je mestu jako ustreglo; saj bo kmalu na razpolago toliko lepih stanovanj, da bodo uradniki popolnoma zadovoljni in tudi tujci ne bodo tožili, da se v Radovljici ne dobi nobenega primerne prostora za bivališče. Seveda bi bilo po našem mnenju koristneje za zavod sam, če bi se pripravili bodisi v tem, bodisi v onem posloppju prostori tudi za kako trgovino ali pa gostilno. Toda v tem oziru so bili odločilni razni lokalni faktorji. Daj usoda Radovljčanom v kratkem še vodovod, za katerega se poganjajo z vso silo in potem smejo poposno stopiti tudi pred razvajeno letovisko družbo. Tedaj je tudi osigurana bodočnost radovljiskega mesta.

Kmetijski pogovori.

V boju za obstanek.

V.

Stopimo na vzvišeno mesto in se ozrimo. Vse, kar vidimo, je kmetovo. Vasi, gozdi,

našimi posestvi. Reke pa, ki nosijo v svojih valovih milijone, so v lasti in izkoriščevalni posesti tujcev, samo pust, izprani bregovi so naši. Ti prevračaš pusto in izmolzeno dedno zemljo, milijoni reškega bogastva pa se stekajo v tujčeve žepe in mi smo težaki, ki napelujemo bogate vire v njegovo korist. Milijoni, pridobljeni na našem svetu, se vlagajo v tuje, nam in našim težnjam sovražne hranilnice in služijo tujcem v naše zatiranje; mi pa brezbrizno gledamo vse to ter čakamo in — umiramo. —

Bogastvo naših gorā je v rokah tujcev, mi pa smo težaki in kopljemo svoje rude njemu. — Sezidali smo s krvavimi žulji železnice, da vozijo naše bogastvo tem hitrejše od nas.

Kdo je temu kriv? Roko na srce! Pripoznamo, da je temu kriva naša brezbriznost in zopet hlapčevska ponižnost. — Kmet, ki je gmotno podprt vsaj toliko, da ga ne mori skrb za grenki, vsakdanji kruh, ponavadi blagruje svoje stališče. Trdovratno se drži tega, kar je, on ne stremi za napredkom in zboljšanjem, temveč je popolnoma zadovoljen s tem, kar ima. Njemu ni na tem, da bi, četudi so mu dane razmere, izkoristil položaj in obogatil ter z bogastvom pripomogel tudi drugim kmetom do zadovoljnosti in blagostanja. In zakaj? Zato, ker ni izobražen in podjeten, ker — kakor se pravi — ne riskira niti krajcarja drugim v korist. Zakaj? Zopet se ponavlja: Ker ni izobražen, ne more. — Naj mi bode dovoljeno, omeniti nekatere splošno znane kmetijske bogatine na Gorenjskem, ki so obogateli, ne sicer do milijonarjev, pač pa do blagostanja. Ti so: rajni Tosnik v Medvodah, Dolenc v Stari Loki, Lužar v Vodcah, Debelak v Šenčurju, Pezdnič v Ljubnem, Pek na Jesenicah, Šengar v Britofu itd. Bili so podjetni, učili so se, hiteli spoznavati razmere in pazili so, da jih ni prehitel čas. —

Rekli bode: to je bilo včasih, sedaj pa ni več tako. Res so bili tedaj drugi časi, toda vsak čas prinaša nove razmere, katerim se je treba prilagoditi, treba spoznati položaj in na vsak način se vrniti med hitečo množico. Poprijeti se je treba vsake bilke. Korajžo! Mnogi izstopijo med potjo, mnogi opešajo in čim dalje hitimo, tem manjši je naval, blagor pa tistim, kdor ne opeša, komur ne klonejo moči. Prišedši na cilj, veselo dvigne klobuk, preskrbljen je in lahko pomaga tudi svojim sobratom, ki so zaostali.

150. rojst. dan Radovljičana Antona Linharta.

(Slavnostni govor na veselici „Zabavnega kluba“ v Radovljici.)

In ti, mala Radovljica, nisi zadnja v zgodovini naše dežele in našega naroda. Marsikateri boj se je bil ob tvojih okopih in tvojem trdnem zidovju; v času verskega in kmetiskega gibanja nisi stala prekrižanih rok ob strani, temveč posegla krepko v boj za „staro pravdo“, več vojskovodij in državnikov je doma v tvoji graščini, — omenjamo le zadnjega grofa Thurnia, kranjskega deželnega glavarja — iz tebe je izšel tudi ustanovitelj slovenske drame — Anton Linhart! Linhartov oče, Vencel Leonhohrt, je bil

z Moravskega. Sin Anton — pravzaprav Tomaž Anton Leonhohrt, kakor stoji v matičah radovljiskega župnišča, se je narodil 11. decembra 1756 v hiši št. 1 v Radovljici. Študiral je gimnazijo in licej v Ljubljani, nato pa vstopil v cistercijski samostan v Zatičini. Toda fratra Kristijanu ni ugajal samostanski zrak, v dveh letih zapusti mirno zidovje in se poda na Dunaj, kjer se z vso vmeno loti pravnih in finančnih študij. Tedaj je predaval na dunajskem vseučilišču sloveči nacijonalni ekonom Sonnenfels. Ta šola je gotovo Linhartu pripomogla, da je pozneje na Kranjskem z vspeliom mogel delovati za izvršitev jožefinskega davčnega katastra.

Po dovršenih vseučiliških studijah se vrne Linhart v Ljubljano in vstopi kot uradnik v knezoškofijsko pisarno, kjer ostane od leta 1773 do 1783. Potem pa prestopi kot zapisnikar k c. kr. okrožnemu uradu ljubljanskemu, v kratkem postane c. kr. okrožnošolski komisar in pozneje tajnik kranjskih deželnih stanov. To službo je opravljal do svoje zgodnje smrti. Umrl je, šele devetintrideset let star, dne 14. julija 1795.

Na njegovem grobu pri sv. Krištofu v Ljubljani stoji spomenik iz temnosivega marmorja z latinskim napisom in temle slovenskim pristavkom iz leta 1840, ki ga je napravil naš prvak Prešern:

„Steže popustil nemškega Parnasa,
je pisal Kranja zgojbe star'ga časa,
komu Matiček, Mir'ka, hči župana,
ki mar mu je slove'ništvo, nista znana?
Slavile, dokler mirivi se zbudijo,
domači boste ga Talija, Kljijo.

S temi stihii je Prešern očrtal Linhartovo pisateljsko delovanje. Linhart se je v svoji mladosti bavil s pesništvom v nemškem jeziku. Kot dijak je opeval ljubljanskega knezoškofa grofa Herbersteina v pesmi: Aemonas Feyer. Leta 1781 je izdal zbirko pesmi pod naslovom: „Blumen aus Krain“, v kateri se nahaja tudi prevod slovenske narodne balade „Pegam in Lamberger“ v heksametrih. Tudi je spisal nemško žalogro v petih dejanjih: „Miss Jeny Lome“.

Ker mu pa ti leposlovnii proizvodi niso ugajali, jih je nakupil in sezgal, kar jih je le mogel dobiti.

Steže popustil nemškega Parnasa!

Začel je pisati slovenski, kar je zasluga našega največjega narodnega mecena barona Žige Zoisa.

Oče Žige Zoisa, doma iz Bergama v Italiji, se je, preselivši na Slovensko po smrti svoje prve žene, oženil s Kranjico pt. Kapusovo, ki je dne 23. novembra 1747. leta porojenega sina Žigo naučila lepo slovenski govoriti. Slovenščino kot materini jezik, je Žiga iskreno ljubil ves čas svojega življenja. Kot posestnik bogatih rudnikov in fužin na Gorenjskem s cvetočo železninsko trgovino se je brugal za gmotno, pa še bolj za duševno stanje naroda slovenskega. Uvidel je, kako je zapuščen ta narod glede omike, prizadeval si je tedaj na vse načine širiti njegovo omiko. Vodnika je navduševal za pesništvo, ga učil in bodril, podpiral ga in mu popravljal spise. Kumerdejeva slovnica je popravljenaa z Linhartom, Kopitarja, ki je bil domači učitelj pri Zoisovih, je napravil za slavista.

Pri Zoisu je bilo zbirališče vseh tedanjih slovenskih književnikov. Linharta je

Zois pregovoril, da je priredil za slovenske igralce dve gledališki igri, in sicer „Županovo Micko“ in „Veseli dan ali Matiček se ženi“.

„Županovo Micko“ so igrali prvokrat v Ljubljani dne 28. decembra 1789 diletanti iz najodličnejših krogov ljubljanskih — Linhart sam je bil šepetalec.

„Laibacher Zeitung“ z dne 29. decembra se je izrazila jako pohvalno o njej, naglašujoč, da je kranjski jezik dovolj gibčen in blagoglasen; ves narod je ponosen na take igralce, katerih se bodo spominjale slovstvene knjige, rekši: „Ti so položili temelj v izobraževanje materinega jezika in so ga usposobili za gledališke predstave. — Igra se je posebno prikupila. Igrali so jo neštetokrat po najrazličnejših krajih naše domovine.

Imenovani igri nista izvorni Linhartovi, vendar sta tako srečno preloženi in prikrojeni našim razmeram, da se jim nič ne pozna tuj izvor. In to ni mala zasluga Linhartova, ž njima je položil temelj naši gledališki književnosti. In to mu zagotavlja častno mesto v naši kulturni zgodovini.

Prezreti ne smemo še zelo važnega Linhartovega zgodovinskega dela, katero, žal, radi prezgodnje smrti ni mogel dokončati.

Versuch einer Geschichte von Krain und der übrigen südlichen Slaven Oesterreichs 1788. Raztegnil je Linhart svoje raziskavanje čez ozke meje kranjske dežele, naglašajoč, da dostikrat ljudstvo ni samo krivo, če ni postalo to, kar bi rado. On zahteva, da morajo zgodovinarji več ozira jemati na Slovane.

To je v kratkem delokrog našega Linharta. —

Zadnja slovenska Talija piše: Ako se postavijo kdaj v slovenskem gledališču zasluženim slovenskim dramatikom spominska poprsja, potem se naj ne pozabi Antona Linharta, uspešnega začetnika slovenske drame! K temu bi še dostavili: „Ako je slovensko pisateljsko društvo vzdalo spominske plošče že raznim pisateljem in pesnikom slovenskim, naj se ob stopetdesetletnici Linhartovega rojstva tudi zablšči spominska plošča na hiši št. 1 v Radovljici, kjer je tekla zibelka našemu Linhartu.

(Opomba uredništva: Kakor smo zvedeli, namerava se v poletju 1906 prirediti v Radovljici velika slavnost, pri kateri se bode odkrila imenovana spominska plošča.)

Novice iz Cerkljan.

— Dne 17. t. m. se je vršil občni zbor kmetijske podružnice. Ker utegneta dobiti poročilo, mi ne bomo o tem razpravljali.

— Z veseljem pozdravljamo sklep cestnega odbora, da napravi samoslovenske cestne napise v slovenskih barvah. Da, belo-modro-rdeča barva naj takoj tuje jasno pove, da biva tukaj rod velikega, močnega slovanskega plemena.

— O joj! Ali, kdaj bode samoslovenski občinski odbor v Cerkljah sklenil, da se odstraui spaka: Weg nach Stermol in nadomesti s samoslovenskim napisom. To nam ni v čast!

— Tudi naj slovenska županstva kaj ukrejejo, da izginejo tiste table po vaseh in trgih, ki imajo napise z imenom vasi, ob-

čine in političnega okraja v slovensko-nemškem ali še celo nemško-slovenskem jeziku. Na domači zemlji naj bo Slovenec svoj gospod.

— Škoda po zadnjem snegu je bila ogromna na prevju. Čuli smo, da so nekateri posestniki poizkušali dobiti povrnjeno škodo. Konečno so vse opustili. Po naših mislih spada tolika škoda, povzročena po snegu kakor letos med zakon, ki dovoljuje, da se odpišejo davki na poskodovanih parcelah, kakor n. pr. po toči, suši, moči i. t. d. Mora se pa postavno naznaniti v osmih dneh c. kr. okrajnemu glavarstvu potom županstva, lahko tudi kak posestnik v imenu vseh ponesrečencev. To bo mogoče takrat, ko bomo kmetje tesneje združeni ali organizirani. Sedaj delajo namenoma, nalašč zdražbo ljudje, katerih poklic je ves drugačen, kakor ščuvati nevednega kmeta zoper kmeta s kakimi izmisljenimi pravljicami. Dolžnost poslanca bi bila vsaj poučiti ljudstvo, kam naj se obrne, če že družega nič ne store.

— Kje so naši poslanci, boste vprašali. Ko je beračil Demšar gorenjske kmete za glasove, nabral si je nekaj citatov iz «Gorenjca», s katerimi je dokazoval, da je kmet revež, kmečki stan v žalostnem položaju. Dr. Krek, ki ga je vodil okrog, je priporočal njega, češ, kmetje le njega volite, on je sam kmet; on ve dobro, kako se je truditi in potiti za vsakdanji krih. Da je neumnost prikupela do vrha, se je oglasil še tretji, rekoč: Tako je, da! Jaz Vam Demšarja najtopleje priporočam. Krščena sva bila oba dva pri enem kamnu! Saperlot, to ni kaka malenkost. Tako priporočilo mora že kaj izdati! Pa je tudi izdalo. Demšar je postal poslanec, prvo leto držal roke v žepu in nosil čast «dezevnega» poslanca. Drugo leto se tudi ni prišel v deželni hiši do kakega pametnega predloga, pač na enkrat zahteval, da ni potreba v hišah dimnikov!! Za kmete svojega volilnega okraja se še zmenil ni. Kaj mu ti mar! Petak zasluži vseeno, če prav nič ne dela, se vsaj ne blamira. Sodite jih po dejanju. Boljše nič, kakor imeti zaspance!

— Kongrua. Zadnji čas skoro ne mine dan, celo v eni in isti številki večkrat, da bi «Slovenec» ne pisal o kongruu. A lišjak ne pove kmetom, kaj je to. Drugače sicer kaj rad pojasnjuje tuje izraze, a tu ve dobro, kje ga tišči črevelj! Kongrua je tisti donesek, katerega plača država duhovniku iz davkov. Vendar znaša cerkveno prenoženje 813 milijonov, t. j. tako veliko, da bi iz tistega lahko potrebni (!) nižji duhovščini regularili plače. Čemu nadlegovati državo, a ta zopet kmete in delavce, za nove davke. Ali je treba nekaterim duhovnikom-samcem 12.000 gld., 30.000 gld. in vzemimo olomskega nadškofa, ki ima strašansko velike dohodke. To je preveč za enega človeka. Sramota! Tem naj se odvzame in tistim doda, ki so res slabo plačani in potrebni. Ravno tako je pri visokem uradništvu, katerega je deležna po večjem le aristokracija, grofje, baron i. t. d. Takim plače povišati, je prava nesmisel. Do sile omehkuženi, postanejo potem še bolj. Nad takimi razmerami bo treba korenito zaropotati.

— Kdor zna, ta zna. Uredništvo «Bogoljuba» piše: V vsaki vasi naj agitira kaka dekle (aha!) za list «Bogoljub» in nam sporoči naročnike, zato jo bomo imenovali poverjenico. Za trud prejela bode lepo, mično

podobico (seveda!), največje plačilo jo bode sele čakalo (verjamemo).

— G. urednik! Tudi Vam bi svetovali da poskusite s podobicami, gotovo se bodo brumne dušce kar izkušale, katera bode pridobila več naročnikov na «Gorenjca». Prepričani smo pa tudi, da se tako nizko ne bodele ponižali.

— Ali je «Gorenjec» že kaj prinesel, tako se že več časa vprašujejo ljudje ko pridejo skupaj. Ali to jih bo, gre od ust do ust. Nič, prav nič se ne zmeni zanje kajti namen cerkljarskih novic ni bojevati oseben boj, temuč le načelen. Nam neodvisnim so veliko več načela, katera zastopamo, osebe so nam postranska stvar, dotaknemo (ali če hočete dotikali) se jih bomo samo toliko, kolikor je neizogibno potrebno. Seveda, če odbijamo napade, je stvar druga. Naše načelo je: kdor po poizkusil nas udariti samo z roko, tega bomo pošteno lopnili. Zategadel se ne menimo kaj se godi v vzoridružbah s patentiranim «katoliškim» imenom. Ljudstvo naj samo sodi med nami in nepostenimi nasprotniki.

— Tudi v prihodnjem letu bomo poročali važne novice v svet, kritikovali javne domače stvari i. t. d. ker vemo, da se list vedno bolj priljublja v našem kraju. Stali pa bomo zvesto in odkritosrčno na strani zapuščenega, zaničevanega in izmozganege kmečkega stanu od vseh strani. Resnica, pravica mora zmagati; luč, svetloba prosvete in svetovnih idej mora prodreti tudi pod Grintovcem.

Novice iz blejskega kota.

— Pri nas je mrtva sezona. V poljetju je toliko ljudi in toliko življenja, da se na cesti komaj ogiblujemo in po gostilnah skoro ne dobimo prostora, zdaj pa vse spi zimsko spanje.

— Bralno društvo, katero je prejšnja leta prirejalo toliko lepih veselic in prijetnih večerov, se ne gane. Ako bi nas včasih naši diletanti ne zadržali in ne povabili v «Blejski dom», bi od dolga časa ne vedeli kaj početi in bi pospali za pečjo. Upamo, da bo po novem letu boljše!

— Seveda naši lovci delajo izjemo. V tako krasnem zimskem vremenu ne morajo sedeti za pečjo, posebno ker je toliko divjačine po naših gozlih. Zato pridno hodijo na lov na zajce, srne in divje koze na strme gore proti Triglavu ali Babjem zobu. Privoščimo jim to prijetno zabavo. Naj imajo svoje veselje, saj ga ima divjačina tudi.

— Naša železnica je dodelana in se kmalu odpre obn mu prometu. Zdj vozi vsak dan vlak proti Bohinju in prepepljava razno zaostalo gradivo za predor v Bukovju na Gorškem. Zadnjič je celo pripeljal dva stroja po 8 tisoč kg za električno napravo v Radovini, odkoder bo šla elektrika čez Mežaklo na Javornik v tovarno. Naš kolo-dvor stoji na najlepšem prostoru. Tu je še naokrog veliko krasnega prostora za vile, gostilne in druge stavbe in gotovo bo kmalu vse pokupljeno in zazidano. Opravičeno upanje imamo, da bo nova železnica prinesla nam tudi podvojeno življenje v naš lep kraj in okolico, o kateri je že Prešeren pel: «Dežela kranjska nima lepšga kraja, kot je z okol'co ta, podoba raja».

— Uvaževanja je vredna misel, da bi se pri nas ustanovilo stavbinsko društvo, katero bi imelo namen pokupiti najlepše prostore ob železnici in ob jezeru in tudi hotele ter gostilne, katere kažejo primerne dohodke. Ako tega ne storimo sami, bodo prišli tujci in nam pred nosom pokupili vse, kar bo kolkaj ugodno. Na ta način se bo kmalu začel sopiriti tujec pri nas, mi bomo pa postali njegovi služabniki, namesto da bi sami ostali gospodarji na domačih tleh. Seveda takega večjega društva ne moremo lahko ustanoviti sami. Ako nam pa priskočijo premožnejši Slovenci na pomoč, imamo kmalu dovolj kapitala za taka podjetja in denar se bo gotovo bolje obrestoval kakor po hranilnicah. Na delo tedaj, ker resni so dnovi, a delo in trud naj sam Bog blagoslovi!

Radovljiške novice.

— Stara šola in šolski vrt sta bila pretečeni teden na javni dražbi prodana. Šola je kupil g. Bahovec, trgovec iz Ljubljane za 7000 K, šolski vrt (pod «Oblo gorico» pri novih hišah) pa tukajšnji zdravstveni zastop, kjer se namerava sezidati okrajna bolnišnica. Bolnišnica je v Radovljici jako potrebna. Pripomniti pa moramo, da ta prostor ni nikakor za bolnišnico pripraven. Ne glede na to, da je prostor majhen, ter samo za zgradbo poslopja zadosti velik, ne pa tudi za vrt (moderne bolnišnice imajo ter morajo imeti obširne vrtove in izprehajališča), uvaževati se mora tudi njegova lega. Šolski vrt je kakih 100 korakov oddaljen od novih hiš, torej v kraju, kjer se mesto najbolj razširja. Torej na takem kraju naj se napravi bolnišnica in takorekoč zaziđa prostor razširjajočemu se mestu. — Nič ne bo postavil hiše blizu bolnišnice, vsak kdor zida novo hišo, izkuša dobiti za isto tak prostor, kjer bi prihajal svež zrak v sobe. — Koliko bodo vredna stanovanja v imenovanih novih hišah potem, ako se zgradi bolnišnica? Gotovo se bodo hišni najemniki ali izselili ali pa zahtevali, da se jim najemščina izdatno zniža, ker v njih sobah ne bodo več uživali svežega gorskega zraka izpod Stola, temveč smrad razkuževalnih sredstev iz bolnišnice. Poglejmo v večja mesta! Ali niso umno zgrajene bolnišnice vse zunaj mesta? Upamo, da bodo hišni lastniki, kakor tudi občinski zastop pravočasno posegli vmes in preprečili to namero, katera bi znala imeti za vedno slabe nasledke za razvijajoče se mesto Radovljico.

— Kakor čujemo, okrajni šolski svet ni potrdil te prodaje. Zato sklep okrajnega šolskega sveta iskreno pozdravljamo.

— Zabavni klub v Radovljici je priredil v soboto, dne 16. t. m. veselico v «stari šoli» v proslavo 150letnice rojstva Tomaža Antona Linharta — Radovljčana — ustanovitelja slovenske drame. Vspored je bil naslednji: slavnosten govor, predstava Linhartove igre «Županova Micka» ter po predstavi prosta zabava v prostorih «Zabavnega kluba». Slavnostni govor, katerega je sestavil g. Valentin Žun, priobčimo na drugem mestu dobesedno. Igra «Županova Micka» predstavljala se je v popolno zadovoljnost občinstva. Pri igri ste razven radovljiških spretnih igralcev iz prijaznosti sodelovali gospici Peternelovi, hčerki blejskega g. župana in gospica Vrvkova

z Bleda. — Vsi igralci rešili so svojo nalogo izborno. Naj bode tem potom še enkrat izrečena iskrena zahvala imenovanim gospicam, kakor tudi gg. igralcem za njihov trud in požrtvovalnost. Želeti bi bilo, da bi se v Radovljici prirejale večkrat take predstave, katerih smo v Radovljici toliko pogrešali!

— Ponesrečil se je tukajšnji barvar Wagner. Padel je pod težko nalozen voz. Težke ranjenega na zgornjem delu telesa so odpeljali v ljubljansko bolnico.

— Imenovanje. Tukajšnji davčni praktikant g. Fran Predalič je imenovan davčnim adjunktom.

Novice iz medvodske in sorške okolice.

— Sorški posili-kapelan Brajec je še vedno na svojem mestu, čeravno ljudje toliko marajo zanj, kakor za ščurka v močniku. On pravi: «Dokler bode s'of hotel, bom ostal, če me ljudje še bolj grdo gledajo».

— Kaplan v kiktji. Dne 26. nov je popoldan v cerkvi molila rožnivec in litanije kaplanica Pustolarjeva iz Rakovnika. Brajec je ravno dal blagoslov z monštranco, drugo je opravila kaplanica v kiktji. Škof ima zares dobrega duhovnika. Ako pojde tako dalje, bode se Smove zlezal enkrat na prižnico in kaj povedal, tako je včasih letal v sami srajci za ženskami in kako je kradel smreke in štoričke pokrival z mahom. V Sori se res gode čudne reči. Kaplana večina ljudi še ne pogleda in otroci vpijejo nad njim: «Proč z Brajcem!» Če bi imel kaj časti ta človek, bi izginil iz Sore, kakor kafra, da bi ga nobeden več ne videl.

— V cerkvi ni nobenega petja, odkar g. Berce ne masuje več v sorški cerkvi. Kaplanove maše so ravno take, kakor črne maše. Da bi bilo več ljudi videti v cerkvi, hodijo klerikanci iz sosednih župnij v sorško cerkev, ker veliko število ljudi ne gre k Brajčevi maši.

— Kaj pa s hranilnico in posojilnico v Preski? Čuje se, da Pomarančarjeva hranilnica ni v redu. Čudno seveda to ni, ker nobeden ne upa pregledati, kako Pomarančar vodi knjige. Ravnotako morajo biti čudne razmere v delavskem bolniškem društvu. Delavci plačujejo, pa nič ne vedo, ali je kaj v blagajni ali nič. Pa saj so nekateri že s tem zadovoljni, ker jim Pomarančar kupuje cigare in daje denar za šnops. Radovedni smo, kakšen polom bode enkrat v teh Pomarančarjevih društvih.

— «Rokodelski dom» je kupil Pomarančar v Preski. Sedaj je pa v skrbeh, kako bode zberal ves denar. Pomarančarja bodo delavci šele spoznali, ko jih bode prav pošteno zvodil za nos. Kesali se bodo potem, pa bode prepozno.

— Na lov za denarjem hodi kaplan Brajec. Ta predrzni človek hodi na Svetje k neki stari in bogati vdovi. Tam spodi vso iz hiše in sta po celo uro sama zaklenjena v hiši. Kaj misli ta potuhnjenec, da ne vedo ljudje, da mu diši denar? Mar mu je duša tiste žene, denar to je glavno. Zakaj pa ne hodi obiskovat revnih bolnikov?

— Na Tehovcu stanujejo v neki kleti trije siromaki, ki so stari skupaj 230 let. Za

te reveže se Brajec ne zmeni, ker nimajo denarja. Letošnjo zimo bi ti trije stari siromaki mogli od pomanjkanja umreti, če jim ne bi bili priskočili na pomoč usmiljeni ljudje, med katerimi pa ni Brajca in Pomarančarja. Imena tistih dobrotnikov priobčujemo na drugem mestu.

— Izbežali smo, da so imeniki volilcev za občino Medvode razpoloženi. Pa kako jih je sestavil poštenjak Smovec. V I. razredu je vseh volilcev 32. Med temi je 16 častnih članov in potem še 3 duhovniki in 2 učitelja. Ti častni člani so učitelji Žibert, Potočnik in Praprotnik, veletržec Gorjup, potem prolepi možje dr. Suštersič, dr. Krek itd.

— Ti člani so bili izvoljeni letos spomladi. Pa kako? Zjutraj so bile volitve razglašene, popoldan so pa izvolili te častne člane (namreč klerikalce). Sedaj so pa v imeniku. Kakšno je postopanje deželne vlade, da na Jesenicah ni pustila voliti še nekaj častnih članov? Ali Jesenice in Medvode niso skupno v eni kronovini?

— Smovec se veseli na skrivnem, da bode še ostal župan, in res, Pomarančar tišči le njega. Zares malo so vredni klerikalci, ko imajo Smovca za najboljšega. Kdo v občini je bil že večkrat zaprt kakor Smovec? In ta je svet klerikalne stranke? Nekateri pravijo, da bi koga drugega volili za župana, Pomarančar pa pravi: Tega ne, tega ne, Smovec naj bo še, veste, Smovec!

— Gospod Kolenec iz Gorican odide ob novem letu v Ljubljano, kjer bode imel znano gostilno. V Goricanah je bil nad pet let restavrater in je bila njegova restavracija znana kot ena najboljših v okolici. Tovarni bode še žal, da se je pustila izvoditi Brenčetu iz Preske in je njemu na ljubo odpovedala g. Kolencu. Pomarančarju se bode srce ohladilo, ko je spraval Kolenca proč, pa naj se le pripravi, da bodo drugi njega. Pomarančar je sicer nahujskal delavce proti g. Kolencu, toda delavcem ne bode s tem nič pomagano, če Kolenec odide. Povračilen dan je še vedno lahko.

— Restavracijo prevzame z novim letom g. Anton Kummer iz Kranja.

Jeseniške novice.

Iz seje občinskega odbora na Jesenicah dne 10. decembra 1905. Navzočih je z županom vred 18 odbornikov, zapisnikar tajnik Humer. Župan Klinar konstatira sklepčnost, prečita zapisnik zadnje seje, ki se odobri, nakar se preide na dnevni red. Sklepa se o naslednjih točkah:

1.) Zaradi občinske poti v Ukovi pri posestniku Romavhu se sklene, da se glede na to, da bo treba napraviti splošni regulacijski načrt za nove stavbe, najame večšak, ki bo ta načrt izdelal sporazumno z zastopniki občine, pri čemur naj se posebno jemlje ozir na interesirane posestnike.

2.) Zaradi poti pri posestvu g. Alojzija Schreya v Verbljah in Plavžu se sklene prevzeti pot na Plavžu za občinsko, glede one v Verbljah naj se pa vpraša interesirane posestnike, če so s tem zadovoljni.

3.) Glede zemljišč, spadajočih k stari kaplaniji na Jesenicah, se je vnela daljša debata, v katero je posegel tudi na galeriji navzoči župnik g. Zabukovec, ki je pojasnjeval, kako stališče zavzema on v tej za-

devi. Naposled se je sklenilo, da občinski odbor želi, da zemljišča ostanejo pri stari kaplaniji in bi se v tem slučaju občina zavezala dati obema kaplanoma potrebna drva in popravljati novo kaplanijo.

4.) Soglasno se sklene vložiti resolucijo za splošno tajno in enako volilno pravico, to pa posebno z ozirom na veliko število delavcev v jeseniški občini.

5.) V komisijo v slučaju živinske kuge se izvolijo za zaupne možje gospodje: za Jesenice in Savo Josip Kapus, podkovski kovač, in Viktor Plahutar, podkovski kovač na Savi, za Hrušico Matija Kobentar in Andrej Noč, posestnika na Hrušici. Za Planino in Plavški rovt Franc Razinger, posestnik na Planini, in Jakob Žerjav, posestnik v Plavškem rovtu.

6.) V zadevi pošte na jeseniškem kolodvoru se soglasno sklene, da naj ostaneta poštna urada na Jesenicah in Savi tako, kakor sta in protestira občinski odbor proti vsaki preosnovi glede teh uradov.

7.) Zaradi zavarovalnice za konje in govejo živino. Občinski odbor sklene pospeševati ustanovitev take zavarovalnice.

8.) V zadevi občinskih uslužbencev, kar bi se sicer moralo obravnavati v tajni seji, se sklene, da se sprejme, ker je redar Snaj izstopil, Ivan Jekler kot provizorični občinski sluga in dostavljalec, plača gozdarja se pa zniža.

9.) Slučajnosti. K tej točki se oglasi za besedo obč. svetovalec g. Trevn ter predlaga, da bi se nekateri gospodje z ozirom na njihove zasluge izvolili častnim občanom. Ko predlaga kot prvega g. drž. poslanca Plantana, začne galerija pod vodstvom župnika Zabukovca, tovarniškega uradnika Pongratza razsajati in kričati: „Protestiramo, mi ne potrebujemo častnih občanov, ven z njimi, ven z volilnimi imeniki.“ Rjovenje je bilo tako silno, da se ni umelo po Trevnu nadalje predlaganih. G. odbornik Schrey je pozval župana, naj zaukaže galeriji mir, vati, oziroma naj jo pusti izprazniti, — župan je pa brez nadaljnega sejo zaključil, na kar so se poslušalci na galeriji z živiočlici na župana razšli.

Občinske volitve se bode najbrže zavlekle do poletja, ker jih bodo zavirali razni rekurzi od klerikalno-nemškutarske strani. Če se njim ne mudí, se nam tudi gotovo ne.

Lukman-Zabukovecova stranka šnopsarjev je že postavila svoje kandidate za tretji razred. Človeka kar mraz pretrese, če si ogleda ljudi, ki silijo tamkaj v ospredje. To so osebe, ki v občini ne pomenijo ničesar in ničesar ne predstavljajo ali, po domače povedano, taki subjekti, ki se vzdržujejo na površju s pijačo in gostilniškim razgrajanjem. Uboga občina, ko bi jo dobili ti ljudje v svoje roke. To bi bilo gospodarstvo, da bog pomagaj!

V tretjem razredu je 595 volilcev in ne 490, kakor smo zadnjič pomotoma poročali.

Poraz klerikalno-nemškutarske stranke, ki jo vodita Lukman in Zabukovec, je pri volitvah gotov. To stoji danes kakor pribito. Tiste ljudi, ki pihajo sedaj v nemškutarsko-klerikalni rog, si prav dobro zapomnimo, da jim v svojem času — primerno povrnemo.

Nova lumparija. Vroča želja ravnatelja Lukmana bi se izpolnila, ko bi enkrat dosegel razcepljenje jeseniške občine in usta-

novitev samostojne občine na Savi, ki bi seveda stala pod njegovo neomejeno diktaturo. Iz tega namena prav pridno zida nemško šolo in je sedaj dosegel pri vladi tudi to, da se ustanovi nov krajni šolski svet za Savo. Prvi udarec, ki nam ga je zadala vlada, je bil, da ni dovolila skupne osemrazrednice, drugič je prepovedala hoditi otrokom iz Senožet v šolo na Koroško Belo in tretjič naz je udarila s tem, da zahteva poseben krajni šolski svet za savsko šolo, ki ga naj voli obč. odbor iz Koroške Bele in Jesenic. Pri okr. glavarstvu v Radovljici, katerega baje komandira komisar Schittnik, vladajo uprav turške razmere, ki so naravnost naperjene proti Slovenstvu. Ali nas bodo Nemci pričeli že tudi na Kranjskem kar na debelo hrustati!? Škandal je, da se spričo takih razmer naši poslanci ne zganjejo.

Infamno postopanje komisarja Schittnika, kakor sploh okr. glavarstva v Radovljici se bo, kakor čujemo, v obliki interpelacije primerno kvalificiralo v državnem zboru. Radovljiško glavarstvo je tako udi-njano nemštvu, da je skrajni čas, da se v to gnezdo malo posveti. Če se pusti vlada izkoriščati kot ponižna dekla raznih Lukmanov, potem je pač potreba v takem hlevu malo posnažiti ter prijeti za ušesa ljudi, ki ne znajo varovati svoje vladne nepristranosti.

Jeseniški „Sokol“ priredi peš-izlet na sv. Štefana dan 26. t. m. do Radovljice v društveni obleki. Prijatelji društva se vabijo k izletu!

Kje pa ste, gospod Zabukovec? Fajmošter Zabukovec strahovito rogovili vsako soboto v «Slovencu» in se širokousti, da ima kar cele bataljone volilcev za seboj. Ako pogledamo volilni imenik, zapazimo takoj, kako močna je fajmoštrova strančica. V prvem razredu ima svoje kaplane, v drugem razredu nima niti enega volilca, v tretjem razredu pa je peščica njegovih volilcev z ozirom na veliko število, ki voli v tem razredu, naravnost — neznatna. Pri volitvi pridejo torej v poštev le naši volilci in — nemškutariji, s katerimi se hoče Zabukovec vrniti v ospredje. Zavest, da je popolnoma osamljen, daje Zabukovcu povod, da neprenehoma vpije ter kliče ljudstvo na pomoč, ki pa nikakor neče poslušati glasu — narodnega izdajalca. Pri volitvah bo ljudstvo tega črnega Judeža Iskarjota pognalo, da s svojim kupčevalcem Lukmanom vred ponižno stisne svoj rep, kakor kužek, ki ga je gospodar polil z mrzlo vodo.

Kje je moja muza? Zabukovecovo glasilo «Slovenec» postane včasih prav nesramno, kakor kak pouličan smrkavec. Tako je poročal zadnjič Zabukovec, da je prenočevala na št. 100 neka zloglasna ženska ter vso krivdo zvalil na posestnika hiše. Dotično žensko je pripeljal v gostilno znani agitator klerikalne stranke Franc Krive ter ji nakupil pijače in cigarete. Imel pa je smolo, da so prišli neki kondukerji in mu odvedli usmiljenko. Zalosten je hodil potem Krive po jeseniških gostilnah ter vzdihoval; «Kje je moja muza?» To je gola resnica in govore o tem cele Jesenice. Taki hinavci so torej ljudje Zabukovecove stranke. In še se upa Zabukovec nam kaj očitati, ko se vedno ni opral svoje «Sodome in Gomore». Svetohlinski pohotneži naj molčijo, ker ni nobena ženska pred njimi varna. Za modrega smo povedali dovolj!

Številka 100. „Slovenec“ bi Jeseničane rad spravil ob pošteno ime, zato mu je vsako sredstvo dobro, toda pri tem ne pomisli, da bodo njegovi pristaši prvi, ki ga izgube. Res je, da je prišla na številko 100 neka zloglasna ženska, gostilničar to ni poznal in kot tak jo tudi brez povoda ne more ven vreči. Toda klerikalci imajo boljši nos in brž zavohajo meso. Upamo, da bo sobotni „Slovenec“ tudi to natanko popisal in pojasnil, kdo je bil tisti radovednež, ki je šel tja. Kdor drugemu jamo koplje, sam pade vanjo.

Zavedni Slovenci!

V Domžalah, tik pred durmi bele Ljubljane, se je neopaženo vgnezdil tuji živelj, ki preti izpodrinuti domačine iz njihove posesti in jih zasušniti.

Večja posestva so že skoro vsa v rokah tujcev, ki pri letošnjih občinskih volitvah le iz taktičnih ozirov še niso segli po občinskem odboru, ampak so se zadovoljili s tem, da so izrinili dva zavedna občinska moža. Vzrok je iskati v nezavednosti domačinov samih, ki dajejo tujcu pšenični kruh in prejemajo za to od njega s klobukom pod pazduho ovsenega.

Da se vzbudi ljudem zopet smisel za samostojno delo in prostost, samozavest in več ljubezni do rodne zemlje, ustanovili smo „Domžalskega Sokola“, kojega pravila so že potrjena.

Nimamo pa še orodja in tudi za to pripravnega prostora ni mogoče dobiti, zaradi česar bomo morali postaviti lastno telovadnico.

Zato se obračamo do vseh zavednih Slovencev s prošnjo, naj nam pomagajo pri tako važnem delu v sredini slovenskega ozemlja.

Pripravljajni odbor „Domžalskega Sokola“.

Tedenski politični pregled.

Državni zbor. Sprejel se je proračunski provizorij. — Dne 18. t. m. se je sprejel predlog, s katerim se vlada pozivlja, da čimprej predloži zbornici vse one zakone, ki so ravno sedaj toli nujni za pomoči potrebni poljedelski stan in katere sta i poljedelski svet i zbornica opetovano zahtevala. — Predlog o zvišanju adjutov za avskultante se je vrnil pravnemu odseku v izpopolnitev.

Ogrski dogodki. Ogrski državni zbor je bil dne 19. t. m. odgođen do 1. marca 1906. Zbornica (poslanska in magnatska) je enoglasno vložila protest proti tej cesarjevi odredbi. — Vsled glasovanja v zbornici je izjavil minister Lukacs, da odstopi. — Tudi domobranski minister Bihar je odstopil. — Ministrski predsednik Fejervary je predložil cesarju pri advijenci dne 20. t. m. demisijo celega ogrskega kabineta. Danes javlja uradni list, da cesar demisije ni sprejel.

V zagrebškem občinskem zastopu je v eni zadnjih sej izrekla večina nezaupnico županu dr. Amrušu s tem, da ni odobrila proračuna. Dr. Amruš je poznan izza koprivniških volitev, ko je kandidiral kot kandidat Madžarov, frankovcev in konservativcev proti narodnemu hrvatskemu kandidatu dr. Potoč-

njaku. Nezaupnica pomeni padec župana Amruša. Toda Amruš je izjavil, da ne odstopi. Nato je vlada razpustila občinski odbor in imenovala komisarjev župana Amruša. Čudno!

Pravični Lueger. Dunajski obč. svet je dovolil nemškemu „Schulvereinu“ prispevek 4000 K. Tu je našel Lueger zopet svojo veliko nemško dušo — ko so se dunajski Čehi potegovali za ljudsko šolo, ga je hotel vrag vzeti, tako je gibal proti njej. Seveda je vseeno Lueger še naprej ljubljenec slovenskih klerikalcev!

Občevalni jezik in splošna in enaka volilna pravica. «Narodni Listy» pišejo, naj bi se uvedla splošna in enaka volilna pravica na podlagi občevalnega jezika. Avstrija je štela 1900 leta 25.632.800 prebivalcev. Ako se pridruži dosedanje število poslancev, to je 425, pride eden poslanec na 60.300 prebivalcev. Ako bi se volilni reformi vzelo za temelj zadnje ljudsko štelje in občevalni jezik, bi se mandati imeli razne narodnosti, sledeče razrediti: Češko: 65 Čehov in 39 Nemcem; Šlezija: 6 Nemcev, 3 Čehi in 3 Poljaki; Galicija: 66 Poljakov, 51 Malorusov in 4 Židje; Bukovina: 5 Rusov, 4 Romuni in 4 Židje; Nižje Avstrijsko: 45 Nemcev in 2 Čeha; Gorenje Avstrijsko: 13 Nemcev; Solihograško: 4 Nemci; Tirolsko: 8 Nemcev in 7 Lahov; Štajersko: 14 Nemcev in 7 Slovencev; Koroško: 4 Nemci in 2 Slovence; Kranjsko: 8 Slovencev; Trst: 2 Laha; Gorica: 2 Slovenca in 1 Lah; Istra: 2 Slovenca in 2 Laha; Dalmacija: 9 Hrvatov in Srbov. V tem slučaju bi bilo v parlamentu 148 Nemcev, 98 Čehov, 59 Poljakov, 55 Rusov, 19 Slovencev, 12 Hrvatov in Srbov, 12 Lahov in 4 Romuni. Devet milijonov Nemcem bi imelo 148 poslancev, 15 in pol milijona Slovanov 254. — 958.000 Rumunov pa svojih 16 poslancev.

Novim predsednikom francoske republike bo — ker sedanji ne mara več prevzeti tega mesta — najbrž izvoljen senatni predsednik Fallières.

Dogodki v Rusiji. Iz Petrograda poročajo, da je ministarstvo v stvari volilne reforme že zavzelo svoje stališče. Volilno pravico dobe tudi delavci. Na 150.000 delavcev odpade en poslanec, tako da bodo delavci imeli v državni dumi deset do dvanajst zastopnikov. — Iz Podvolociske poročajo, da je minister Durnovo brzojavnim potom odredil, da so vsi poštni in brzojavni uradniki v Odesi odpuščeni iz službe. Odbor odpuščenih uradnikov je sklical izredno posvetovanje. — Londonski «Daily Express» poroča iz Varšave: Tukaj se širi govoric, da je zemstvo hotelo proglašiti carja odstavljenim. Ko je bilo jasno, da načrti Witteja propadajo, tedaj so zemstva pričela živahno agitacijo za izvolitev ustavnega vladarja. Govorilo se je o več osebah, toda nihče ni bil dostojen carske krone. Konečno so razpravljali o tem, da bi kneza Dolgorukega iz Moskve proglasili kakor prvega ustavnega vladarja Rusije?!

Revolucija na Ruskem. Položaj v Livlandiji je obupen. Povsod gorijo plemiške naselbine. Velike oborožene čete upornikov, ki se imenujejo ljudska straža, so razorožile vse male vojaške oddelke po deželi. — Položaj v Moski je kritičen. 50.000 delavcev štrajka in kozaki jih morajo razganjati. Časopisi ne morejo izhajati, električna železnica je nehala voziti, prodajalne so skoro vse zaprte. Tudi luči ni. Delavcem so se

pridružili poštni in brzojavni ter bančni uradniki. Policija je zaprla več najvplivnejših delavskih voditeljev. — Delavski svet v Petrogradu in Moskvi je sklenil pričeti s splošnim štrajkom.

Na Kitajskem so se začeli domačini opasno puntati proti Evropejcem in se je bati prav resnih dogodkov.

Nemška zmaga v nemški Vzhodni Afriki. V severnem delu lindiskega okraja je porazil stotnik Seyfried velikega čarovnika Hondo, ki je imel 2000 upornikov. Vstasi so imeli 81 mrtvih, padel je tudi Hondo. Seyfried je lahko ranjen. Nemci so imeli 17 ranjencev. — Pri Luli je porazil stotnik Nigman Vazagara.

Tedenski drobli. Mednarodni spor v Turčiji je končan. — Na Laskem imajo ministrsko krizo.

Novičar.

Vabilo za naročbo. S prihodnjo številko zaključimo šesto leto obstoja svojega lista. Vse cenjene p. n. naročnike, katerim smo danes pridejali poštne položnice, uljudno prosimo, naj nam pošljejo čimprej naročnino za prihodnje leto in naj pridno agitirajo za naš list ter ga razširjajo vsepovsod. Torej na delo!

Srečne in vesele božične praznike želimo vsem cenjenim dopisnikom, naročnikom, prijateljem in somišljenikom našega lista.

Vsem svojim dopisnikom, ki so nam poslali od vseh strani naše Gorenjske toliko lepega gradiva, se presrečno zahvaljujemo za izredni njihov trud in požrtvovalnost ter jim želimo vesele praznike. Prosimo jih obenem, naj nam ostanejo zvesti tudi v prihodnje.

Osebnostna vest. Tukajšnji davčni praktikant g. Ivan Kušar je imenovan provizoričnim davčnim pristavom.

K shodu zaupnih mož narodno-napredne stranke. Sobotni «Slov. Narod» piše v svojem uvodniku, da je treba stranko temeljito preosnovati in izpopolniti njen program. Tudi mi smo tega mnenja. Odličan pristaša narodno-napredne stranke in naš marljivi sotrudnik bode v več člankih razpravljal o taki reviziji in neorganizaciji, na kar že danes opozarjamo svoje čitatelje.

Anton Linhart. Goethe pravi, da je tisti živel za vse čase, ki je zadostil najboljšim svojim vrstnikom. Taki možje so bili pri nas: Žiga baron Zois, Valentin Vodnik, Metelko, Kopitar in posebno Anton Linhart, prvi slovenski zgodovinar in dramatik. Ne da bi se zrcalil v njihovem življenju višek življenske sile cele rase, kakor pri Prešernu, dvigajo se vendar njih osebe visoko nad vsakdanjostjo, kažipoti so med maso narodovo. In to je bil v prvi vrsti Anton Linhart. Življenje in delovanje tega moža nam je naslikal g. profesor M. Pirnat v svojem predavanju dne 17. t. m. Pod vlado velike cesarice Marije Terezije je začelo nanovo kliti in rasti po vsej Avstriji; v Ljubljani pa je bil Žiga Zois središče «akademije», katere odličan član je bil slavljenec. G. predavatelj se je z mladeniško navdušenostjo vtopil v svoj predmet, posebno obsirno je razpravjal o Linhartovi zgodovini, o gospodarskih, družinskih, kulturnih in verskih razmerah naših pradedov. Kot pisatelj iger: «Županova Micka» in «Ma-

ticek se ženi» je bil Linhart ustanovitelj slovenske dramatike. Četudi je živel v drugi polovici osemnajstega stoletja, ko je občevala inteligenca med sabo le v latinskem ali nemškem jeziku, čutil se je Slovenca ali Slovana in to kazal v svojih spisih. Občinstvo je pazno sledilo govoru in se je g. predavatelju živahno zahvaljevalo.

Splošna volilna pravica in cerkveni ključarji. Smešno je gledati naše klerikalce, kako volto rohne za splošno volilno pravico. Te ljudi vidimo, da so za splošno volilno pravico samo tam, kjer upajo kaj pridobiti. Klerikalci in škof imajo marsikje priliko, da bi pokazali v dejanju, da so za splošno volilno pravico, toda dosedaj so povsod le tako delali, kakor je bilo njim prav. Vzemimo n. pr. volitve cerkvenih ključarjev. Te bi morali imeti pravico izvoliti vsi župljani, ker vsi župljani vzdržujejo cerkev. Kako pa je v resnici? Župnik navadno odbere dva najbolj neumna človeka, ki največkrat še pisati ne znata. To sta potem ključarja. Pridejo račun ob koncu leta. In kako se delajo cerkveni računi? Lahko rečemo, da nobeni računi niso bolj na goljufijo sestavljeni, kakor ravno cerkveni računi. Poznamo več župnij, kjer ima cerkev vse polno dohodkov. Pri letnem računu pa izkaže župnik komaj eno četrtno dohodkov in ker so potem stroški večji, kakor potajeni dohodki, pravijo navihani župniki, da ima cerkev dolg. V resnici bi pa cerkev lahko imela vsako leto denarni ostanek, če bi gospodje župniki ne pobasali nekam druge dohodke. Marsikdo pravi, kako je mogoče, da se godi kaj takega, saj so ključarji. Tu pa ravno lahko vsak izprevidi, da ključarji niti ne vedo, kako je z računi, ker se navadno podpišejo na prazno polo, potem šele «častiti» gospod račun napišejo na tisto polo. Da bi pa ključarji pregledali račune, tega pa «gospod» ne puste in pravijo: «Ali me imate za poštenjaka?» Bogoboječa ključarja pa se lepo ponižno podpiseta, in računi so potrjeni. Zakaj pa so taki ključarji, se vprašamo. Zato, ker jih le župnik izvoli in ta dobro ve, kateri so kimavci. Ko bi duhovščina s škofom vred imala poštene namene z računi, bi rekli: «Ključarje izvolite take, ki kaj znajo, posebno, ki se na račune kaj razumejo. Izvolite jih pa ljudje sami, ker veste, kateri so zmožni, da lahko cerkveno premoženje pošteno in vestno opravljajo». Po cerkvenem ključarstvu navadno hrepene taki pobožni možje, ki se radi izkazujejo za procesijami, ko ncsijo lehterne, da so pa dolžni cerkveno premoženje nadzorovati, tega pa taki brumni možje ne vedo. Zato pa je tako. Marsikje bi bili drugačni ključarji, če bi bila splošna in enaka volilna pravica. Toda klerikalci pri ključarjih nočejo take volilne pravice, ker bi bilo njim v škodo, pač pa zahtevajo občno volilno pravico tam, kjer niso še sami gospodarji, kakor n. pr. v deželnem in državnem zboru. Iz tega se lahko izprevidi, kakšni hinavci so klerikalci, ko nekaj zahtevajo, česar sami ne izvršujejo.

Gorenjski osebni vlak, ki zavira promet ali neverjetno, pa vendar resnično. Piše se nam: Na progi Trbiž-Ljubljana imamo namreč osebni vlak št. 1713, ki odhaja brez posebnih vzrokov vsak dan ob 5. uri iz Trbiža in prihaja se bolj nerazumljivo ob 8. uri zvečer v Ljubljano. Z voznim redom tega vlaka ni vstreženo niti potnim ljudem veli-

kega prometa, ki si žele morebiti zvez z Ljubljano ali z Ljubljane dalje, niti potnikom lokalnega prometa cele dolge in ravno za poslednji promet prevažne proge Trbiž-Ljubljana. Prvoimenovanemu potnikom velikega prometa dohaja ta vlak na oni strani prepozno za zvezo z Ljubljano, na drugi strani prehitro za zveze iz Ljubljane dalje ker po osmi uri zvečer ni mogoče izvršiti nikakega opravka, zamujeno je gledališče, koncerti i. t. d. za zvezo pa odhaja iz Ljubljane prvi vlak šele 9:53 uri zvečer. (1 brzovlak na Dunaj). Drugoimenovanemu lokalnemu prometu, ki bode po otvoritvi nove železnice bohinske proge prvi in glavni, pa nesrečni vlak s št. 13 ne samo prav nič ne ugaja, temveč istega naravnost zavira, kar je gotovo v sedanjih časih, ko se vse navdušuje za povzdigo osebnega prometa v lepih planinskih pokrajinah skoro neverjetno. V poletnih časih, torej v glavni dobi popotovanja, imamo sicer na Gorenjskem vlake, ki odhajajo pozneje proti Ljubljani in ki vsem potnikom izvrstno ugajajo, pa žal so to le vlaki ob nedeljah in praznikih, druge dni med tednom pa so gorenjski izletniki in vsi Gorenjci po odhodu granajnega vlaka tudi v najlepší poletni dobi odrezani do 3:23 v jutru od Ljubljane, vsled česar se med tednom vsakdo premisli izleteti v najbližnje kraje prekrasnih gorenjskih planin. Ako pa pomislimo, da so najlepše točke teh planin pokrajin ob višjih postajah Trbiž-Ljubljane, potem je umljivo, da med tednom mnogim premnogim ni mogoče poleteti takorekoč v kraje pred pragom lastnega doma. — Izvzemaš nekaj več kot dva ineseca, pa smo v lokalnem prometu petek in svetek navezani na prezgodni vlak proti Ljubljani in je torej uničen tudi lokalni promet s tem tako nerodno vozečim vlakom, vsled nedostajanja časa in gori navedenih vzrokov, ki veljajo tudi tukaj v popolnem obsegu. Obratno ravnateljstvo in vse vplivne p. n. gospode prosimo nujno za odpravo tega nedostatka, tako v dobrem smislu za potujoče ljudi, kakor tudi v lastnem interesu železnice same, ter naj blagovolijo urediti vozni čas večkrat omenjenega vlaka št. 1713 tako, da bode celo leto dohajal kolikor mogoče pozneje v Ljubljano.

Ljudska predavanja v Kranju. Četrto ljudsko predavanje se vrši v fizikalni dvorani kranjske gimnazije dne 7. januarja 1906. ob 1/4 4 uri popoldne. Predava g. prof. dr. Vladimir Herle: O kemiji. — Dosedanja predavanja so bila primerno dobro obiskana, opazili smo pri istih zlasti mnogo dam. Polna dvorana je najboljša zahvala, najlepše priznanje predavatelju. Dolžnost zavednega meščanstva pa je, da širi v svojih krogih zanimanje za predavanja in se istih v kar največjem številu odeležuje. Včasih se toži o razdoru med inteligenco in preprostim narodom. Ljudska predavanja imajo nalogo, da premoste ta navidezen prepad med raznimi sloji, da te sloje ože zvežejo in združijo v lepo družbo, ki se enega srca in enega duha trudi za razširjenje omike in prosvete. V tem oziru so predavanja velikega družabnega pomena. — Kakor čujemo, razširijo kranjski predavatelji svoj delokrog po novem letu in začno prirejati predavanja po drugih večjih gorenjskih krajih, kakor v Radovljici, Škofji Loki, Trzinu, Jesenicah, Kranjski gori.

Pri volitvi komisije za cenitev osebne dohodnine, ki se je vršila minuli četrtek, je

bil izvoljen v II. razredu kot član g. Anton Dokler, gimn. profesor v Kranju, s 4 glasovi; kot namestnik pa g. Jos. Likozar, trgovec v Kranju, tudi s 4 glasovi. V III. razredu je bil voljen s 70 glasovi kot član g. Ferdinand Hlebs, trgovec v Kranju. — Volitev v I. razredu se bo morala izvršiti še enkrat, ker sta se volila samo dva člana. — Naša stranka se volitev to pot ni udeležila.

Občni zbor „Nar. čitalnice v Kranju“, kateri se je vršil v soboto 16. t. m., je bil povoljno obiskan. — Iz raznih poročil posnemamo sledeče. Občni zbor z običajnim pozdravom otvori predsednik gospod Vinko Majdič in pove, da je narodna čitalnica v preteklem letu izgubila 3 svoje člane, in sicer je umrl častni član prevzvišeni gospod Josip Strossmayer, vladika bosanski in sremski, biskup v Djakovem; nadalje nekdanji predsednik, podpredsednik, mnogoleten odbornik in član vse dobe naše čitalnice, trgovec gosp. Ferdinand Sajovic in gospica Viktorija Praprotnik, mestna učiteljica v Kranju; — v znak sožalja in spoštovanja do rancih so se vsi navzoči na prošnjo gospoda predsednika dvignili raz svojih sedežev. — Nato je sledilo poročilo tajnika g. H. Rebolja. Z letošnjim letom zaključuje narodna čitalnica v Kranju 43. leto svojega obstoja. Odbor se je sešel v 11. sejah na posvetovanje ter ukrepal vse potrebno v korist društva. Priredile so se štiri veselice s plesom in igrami ter koncert pevskega zbora narodne čitalnice. Društvo se je udeležilo po večji deputaciji z zastavo odkritja Prešernovega spomenika, v Kranju na grobu pa se je ta dan položil venec kakor tudi na dan vseh svetnikov. Društvo se je nadalje udeležilo vseh pogreblov umrlih društvenikov z zastavo in pevci. Kakor je že poročal g. predsednik, je društvo tekoče leto vsled smrti izgubilo 3 člane. Omenjamo tukaj le, da je društvo izrazilo telegrafično sožalje stolnemu kapitelju v Djakovem povodom smrti Strossmayerja. Vsled imenovanj, ozir. preemstitve smo izgubili 3 člane. Narodna čitalnica ima koncem leta 1905 2 častna člana, 71 rednih članov, 10 vnanjih in približno 40 pevcev in diletantov; skupno 123 članov. Dvorana se je prepustila proti primerni odškodnini trikrat tukajšnjemu bralnemu društvu in štirikrat brezplačno za razna ljudska predavanja. — Blagajnik g. Zdravko Novak poroča: Dohodkov je imeo društvo 2535:51 kron, izdatkov 2459:58 kron, prebitka pa 75:93 K. Skupno premoženje narodne čitalnice v Kranju znaša koncem letošnjega leta 1915:39 kron. Za leto 1906 se je izvolil naslednji odbor, kateri se je v takoj vršeci se odborovi seji sestavil iz naslednjih gospodov: profesor Makso Pirnat, predsednik; veleindustrijalec Vinko Majdič, podpredsednik; pristav drž. žel. Hinko Rebolj, tajnik; davčni pristav Zdravko Novak, blagajnik; učitelj Viljko Rus, knjižničar; trgovec Janko Majdič, gospodar; odvetnik dr. Josip Kušar, odbornik. Namestnikom so voljeni gg.: profesor Ivan Janc, učitelj Fran Ivanc in nadučitelj Fran Luznar. Preglednicam računov sta voljena gospoda Iv. Pr. Lampret in Ivan Valenčič. R.

Iz Cerkljan smo prejeli zanimivo poročilo o ondotnem občnem zboru kmetijske podružnice, ki se je vršil minulo nedeljo. Zaradi drugega preobitega gradiva prinesemo poročilo prihodnjic.

Meščanska godba v Kranju priredi na praznik sv. Štefana, dne 26. dec. t. l. v dvorani «Gorenjskega Sokola» veliko božičnico. Spored: 1. Nagovor. 2. Deklamacija in božična pesem. 3. Nastop angeljev. 4. Božično drevo. 5. Razdelitev božičnih daril. Darila razdele angelji. Vsaka peta oseba dobi darilo v vrednosti do 2 K. Obenem se razdele ona darila, katera je prejel društveni odbor za gotove osebe oziroma otroke. 6. Otroške igre z darili. 7. Šaljiva loterija. 8. Prosta zabava, petje, godba, naskok otrok na božično drevo in ples. Pri božičnici svira popolna godba na pihala. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina: Družina z otroci (4 osebe) 1 K, odraslene osebe 50 vin., dijaki 40 vin. Božičnica se vrši pri pokritih mizah in odbor bode skrbel za dobro in točno postrežbo. Odbor sprejema tudi darila starišev za otroke, oziroma medsebojna darila (tudi šaljiva) odraslenih. Darila naj se pošiljajo društvenemu tajniku g. R. Pibroutzu vsaj do 26. t. m. Darila morajo biti dobro zavita in z naslovom osebe, kateri je namenjeno, preskrbljena. Razdelila se bodo taka darila pod božičnim drevom po angeljih. Za mnogobrojno udeležbo prosí odbor meščanske godbe.

Občni zbor tukajšnjega gasilnega društva se vrši prihodnji torek na praznik sv. Štefana, dne 26. t. m. ob polenajstih dopoldne v mestni dvorani. Na dnevnem redu je med drugim nadomestna volitev podnačelnika in imenovanje častnih članov. Zvečer je društveni sestanek v gostilni g. Fr. Šumija (Piemontezar).

Veliko Silvestrovo veselico priredi narodna čitalnica v Kranju v nedeljo dne 31. decembra t. l. točno ob pol 9. uri zvečer v svojih prostorih. Vspored: 1. Dobri sodnik, burka v treh dejanjih. Spisal Aleks. Bisson. 2. Šaljiva loterija in prosta zabava. 1. Ob polnoči pozdrav gosp. predsednika — srečno novo leto. 4. Ples. — Sodeluje meščanska godba. — Vstopnina za člane 60 vin., za nečlane 1 krono za osebo. — K obilni udeležbi vabi častile člane in prijatelje narodne čitalnice najljubnejše Odbor.

Iz vad. zbora „Gorenjskega Sokola“: Sklepom seje vad. zbora z dne 20. grudnia t. l. naznanjamo vsem onim bratom, kateri so kedaj posetili telovadnico ter ondi pustili telovadno obleko (čevlje, hlaše, plavke ter jopice), da morajo isto do dne 5. prosinca 1906, če ne posečajo več telovadbe, iz omarič odstraniti, če pa posečajo telovadbo isto pospraviti v izletne vrečice opremljene z imenom (tako vrečico si mora omisliti vsak telovadeč). Dne 5. prosinca 1906 bode vad. zbor pregledal in pospravil omarič, da pridobi v njih prostora novim telovadcom s tem da odstrani iz omarič telovadne obleke onih, kateri nič več ne telovadijo. Vsaka telovadna obleka, katero najde vad. zbor v neredu, pripade društvu ter se porazdeli med obrtni naraščaj.

Občni zbor podružnice rdečega križa v Kranju se vrši dne 19. januarja 1906. ob 11. uri dopoldne v pisarni okrajnega glavarja v Kranju.

Vodovod na Brezjah. Brezje, ki trpe zelo vsled pomanjkanja dobre pitne vode, dobe v bližnji bodočnosti svoj vodovod. Načrte za ta vodovod je izdelal ljubljanski inženir R. Lachnik. Troški, ki katerim naj bi prispevala tudi država in dežela, so proračunjeni na 150.000 K. Vodovod bo služil vasem: Brezje, Črnivec, Noše, Otok, Dvor-

ska vas, Dobro polje, Mošnje, Vrbnje in Gorica ter bo oddaljen 14 kilometrov od rezervarja radovljiskega vodovoda.

Umrla je v Kropi gospa Marija Gašperič; v Radovljici gospa Uršula Pretner; v Trojanah pa gospa Katarina Kovšek, poštarjeva soproga. N. v m. p.!

Pri dražbi daca, ki se je vršila dne 21. t. m., je dobila dežela v zakup okraje: Škofja Loka in Brdo.

Nova hranilnica in posojilnica se snuje v Šmartnem pri Kranju. Na čelu ji stoji ondotni župnik. Je v istini „silno potrebna“.

Družbi sv. Cirila in Metoda so sploh naklonjeni slovenski listi. V posebnih priopzakah vabijo na prispevke leto in dan. Nekateri tiskajo celo v vsaki svoji številki poziv: «Slovenci in Slovenke! Spominjajte se «Družbe sv. Cirila in Metoda». Take ljubavi ne moremo prezreti. Zato ob bližajočem se koncu leta izrekamo slednjemu njih pristočno zahvalo in prosimo enacega tudi za novo leto. Preverjeni bodite vsi, da niso zaman bile te nam v prid ponavljane Vaše besedice. Slovensko ljudstvo Vas je umelo in Vam je z družbo vred hvaležno.

Članek „Naš tujski promet“, ki smo ga bili priobčili pred nedavnim časom v našem listu, so priobčili med drugimi tudi kamniški «Naš List», «Münchener Badeszeitung» in «Illustrierte Reisezeitung».

Županom v Lahovičah je voljen posestnik Franc Pušavec, občinskim svetovalcem pa posestnika Franc Ambrož in Jože Koželj.

Razpisani učiteljski službi. Na petrazredni dekliški ljudski šoli v Kranju je stalno popolniti služba učiteljice. Na trirazredni šoli v Šmartnem pri Kranju pa je učiteljska služba.

Družbi sv. Cirila in Metoda je sl. občinski odbor vrhniški v seji 12. t. m. po svojem soglasnem sklepu votiral redno podporo letnih 30 kron. Izplačevalo se bode koncem vsakega leta. — Ko hvaležno beležimo ta redno nam domorodni dar, pričakujemo obenem, da nobena naših niti mestnih niti selskih srenj v podobni dejanski vnemi za našo družbo ne bode hotela biti zadnja. Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Zvišanje duhovn. plač. Vsi stanovi zahtevajo izboljšanje svojega položaja. Ne zamerimo jim, ker so mnogi zares potrebni. Ni pa prav in moramo naravnost zavrniti predznost, da tuji duhovniki hočejo imeti večje plače. Ozmimo se malo okrog po deželi po naših župniščih. Kje moremo zaslediti, da bi bili duhovniki potrebni izboljšanja plač? Povsod imajo lepo zidane hiše, po nekaterih krajih cele palače. Zraven pa hleve in svinjake, kakršnih nima nobeden kmet. Vsaki dan dobi za mašo duhovnik, potem pridejo krsti, pogrebi, poroke, ofri, blagoslavljanje, obhajilo, testamenti, bera in še drugi priboljški. Prvega vsakega meseca pa še gredo v davkarijo in. lobijo mesečno plačo. Ali se takim ljudem godi res tako slabo, da so potrebni povišanja plač? Duhovnik je samec, nima družine, zato lahko izhaja s svojo plačo in se kaj dene na stran. Kako pa morejo živeti drugi ljudje, ki so oženjeni, imajo družino in na mesec komaj toliko plače, da pride en goldinar na dan. Kako pa živi kmet, ki nima bere, ofrov in drugih stalnih dohodkov? Čudno se zdi marsikomu, da se duhovnikom izpolnijo vse želje. Čudno pa v resnici ni, ker duhovniki znajo peljati svojo

politiko tako, da jim nese. Na Dunaju bodo v državnem zboru obravnavali zvišanje duhovniških plač po novem letu. Kako potrebno bi bilo, da bi se že enkrat tudi napravila postava, koliko smejo računati duhovniki za pogrebe, poroke in druge take reči. Naši poslanci bi morali spraviti na dan, kako duhovniki ljudi na smrtni postelji nagovarjajo, da kaj zapuste za cerkve. To ne gre, da bi ljudje samo duhovnikom znašali denar. Kam pa pridemo? Kmetje so že tako globoko v dolgeh, duhovniki pa le hočejo, da bi jim kmetje še povišali plače. Kristus ni rekel duhovnikom, naj strizejo ovce, ampak naj jih. Kakor kaže, bodo v državnem zboru res dovolili zvišanje duhovniških plač, ker tisti poslanci, ki so jih priporočali in vsilili duhovniki, morajo duhovnikom na ljubo govoriti za zvišanje, drugače pa pri novih volitvah ne bi bili več izvoljeni. Take so razmere. Duhovniki pomagajo postancem pri volitvah, poslanci pa v zbornicah glasujejo za zvišanje duhovniških plač. Duhovniki vpijejo pri volitvah, da se gre za vero, sedaj pa lahko največji butec vidi, da se gre za denar in ne za vero. Zato je vsak nespameten, če voli tiste poslanca, katere priporočajo duhovniki. Želimo, da bi te vrste odprle oči tistim, ki se niso dosedaj prepreg'dali.

* * *

Potres. Minulo nedeljo so čutili precejšen potres v Zagrebu, pa tudi po drugih krajih.

Občinske volitve v Volovskom-Opatiji, v tem svetovno znanem zdravilišču v Istri, so bile zaključene v popolno zmago hrvatske narodne stranke. Nemci so se obnašali zadnje čase tako oholo, kakor bi bili gospodarji tam; zato so se združili domačini — začeli boj — ki je končal sijajno za Hrvate: v III. razredu so dobili hrvatski kandidatje po 258 glasov, nasprotnikov ni bilo blizu; v II. razredu so dobili hrvatski kandidatje po 23, nemški po 11 glasov; I. razred je volil enoglasno hrvatske kandidate.

Jetika in stanovanje. Že davno so dognali zdravniki, da se razširja jetika ne toliko vsled slabo zidanih stanovanj, kakor predvsem zaradi dejstva, da živi zlasti po mestih velik del prebivalstva v ozki dotiki z nečednimi, pokašljajočimi in pljuvajočimi bolniki v temnih, ozkih, umazanih stanovanjih. Da se prihrani nekaj drv, se taka stanovanja pozimi skoraj nikoli ne zračijo. Posledica tega so raznotere bolezni, zlasti pa jetika. Kali jetike ima skoraj vsakdo v sebi; toda, kdor je sicer krepak ter zdrave krvi, zmaga te kali; slabotni ljudje pa podležejo, posebno če občujejo s pljučno bolnimi ali če celo stanujejo z njimi v isti sobi. Posebne pozornosti je treba, kadar je človek prehlajen; kdor je nagnjen k jetiki in pride takrat s tuberkuloznimi v dotiko, je silno velika nevarnost, da dobi tudi sam jetiko. Nadalje pa oboli mnogo ljudi, ako gredo stanovat v stanovanje, ki ga je malo prej okužil bolnik, za katerim se ni dosti izčistilo. Zato naj bi gospodinje, ki iščejo za svoje stanovanja, pač natančno poizvedele, kdo je bival prej v dotičnih sobah; marsikateri pojav jetike bi se zabil na ta način. Boj proti tuberkulozi treba je bojevati tudi po stanovanjih, da ne postanejo druge osebe žrtve te zavratne morilke človeštva.

Gospodarstvo.

Kako ravnati z gnojem?

Žalost obide človeka, ko hodi po polju in vidi kako slabo, nemarno je spravljen gnoj na njivah v takozvane «kupe» v krajih, kjer ga vozijo na polje zaradi tega, ker nimajo doma gnojišče ali pa, da ga ob času setve lahko hitro razvozijo po njivah. Tu se vidi prav očitno, kako mi kmetje počasi napredujemo in kako zelo se še držimo starih tlačanskih navad. Zakaj po pravici smemo imenovati shranjevanje gnoja na polju tlačansko delo. Po večjem vsakdo — izjeme so zelo redke — kar prevrne gnoj iz koša na njivo, ako pa vozi na drugačnem vozu, pa tudi malomarno, leno in brezbržno izmeče gnoj na njivo, sicer si nič ne stori, ako ga tudi po potih nekaj izgubi. Kaj mu mar! Dela — si misli — samo da dela, a kako izvrši delo, to mu je deveta briga! Žalostno, da so med našim kmečkim stanom taki ljudje brez vsakega ponosa, vsake večnosti o kmetijskih vedah in brez vsake zavednosti! In ali menite, da napravi tak zanikrež kako obliko kupu ali mogoče kaj stlači gnoj? Kaj še! Pusti razmetanega, razritega in nepotlačenega, da se greje in kuha, tako da, ko pride čas rabiti ga, postane popolnoma brez vsake gnojilne (redilne) vrednosti, čisto bel in sprhnjen ali pa tudi pokrit z gohami.

Potem naj ta slaba, bela, sprhnjena stvar gnojni rastlinam in zadostuje za živež? Jeli mogoče? Nikakor ne! Kajti s tem, ker se gnoj v kupu ali dcma greje in kuha na gnojišču, se popolnoma izpremeni. Iz njega namreč uide dušik, ena glavnih rastlinskih redilnih snovi, kot sopara v pečobi dima. Fosforovo kislino in kalij, tudi neobhodno potrebni rastlinski živež, spere dež v zemljo iz nepotlačenega gnoja.

Ko solnce začne pripekati, zopet kaj lahko izsuši tako nemarno spravljen gnoj v kup. Tak izsušen, izpran in preperel gnoj nima nikake redilne snovi več v sebi ter ne more prav nič gnojiti z drugim, kakor s tem, ko ta slaba stelja razpade vsled gnitja v črno prst ali humus, toda tega je malo. Vse druge redilne snovi, katere je stelja v hlevu posrkala vase (scalnico) ali katere so se med steljo pomešale (živinsko blato), so ali izhlapele v zrak ali jih je dež izpral v zemljo. Zaradi tega je na mestih, kjer so na njivah kupi, tako bujna in bohotna rast, da vse pade. Vsakdo mora izprevideti, da je brezmiselno, nespametno tako ravnanje z gnojem na njivah, kajti na mestih, kjer je bil gnojni kup, rastline padajo in ne dajo nikakega pridelka, drugod po njivi je pa slaba rast, ker smo zmetali le nekaj suhe, preperle in izprane stelje namesto podelanega, dobrega in mastnega ter na redilnih snoveh dobro ohranjenega gnoja!

Kaj nam pomaga ravnati na eni strani tako slabo z živinskim gnojem, na drugi pa kupovati dragi umetni gnoj? Sicer pomislimo, koliko bi nam lahko koristila tista gnojnica, katero izpuslimo po cestah, potih in v potoke. Človeku se gnjus, ko gre čez marsikatero vas in vidi speljane jarčke od gnojišč, svinjakov v potoke, da po njih gnojnica odteka.

Mogoče bo ta ali oni vprašal, kako naj navozimo gnoj na njivo v kup, da bo prav? Za to veljajo tista pravila kakor tudi za ravnanje: kako z gnojem ravnati na gnojišču.

1.) Napraviti je le lep, kvadraten kup, da je lepa oblika, kako velikega, naj vsakdo sam izprevidi. Najbolje je, če namečemo plast čez celo širjavo in dolgost; ne da bi najprej napravili kup na eni strani, potem šele na drugi. Na ta način se najbolje stlači.

2.) Ko je kup dovršen, ga je treba dobro stlačiti z živino, da se ne greje in kuha. Čim bolj in enakomerno se potlači, tem bolje. Preveč potlačen ni nikdar, pač pa rad premalo.

3.) Treba je tudi kup pričeliti in obdržati z vilami, da ves drobiž odpade, in nametati na vrh kupa. Po tleh naj se pograbi z grabljami.

4.) Ko je gnojni kup potlačen in očeden, naj se vrh njega nameče plast zemlje. Ona zabrani, da se gnoj ne suši, pa tudi plinaste snovi posrka vase. Posebno v poletnem času se ne sme pozabiti z zemljo pokriti kupa. Priporoča se tudi z gipsom (inavcem) potresti.

Če bomo na ta način ravnali, imeli bomo dobro ohranjen, masten gnoj, kar ga bomo potrebovali, ki bode res kaj izdal in se nam izplačal oni trud, kar bo treba več s kupom opraviti imeti, zelo s tem, da bode boljše rast in obilnejši pridelki.

Poskusite, ne bo vam žal!

Tedenski sojem v Kranju dne 18. t. m.

Prignalo se je 172 glav goveje živine, 3 tele, 126 prašičev, — koz, — ovac, — buš, 50 kg pšenice K 8-75, prosa K 9—, rž, K 7-50, ovska K 8—, ajde K 7-50, fižol, ribničan K 13-50, koks K 14-50.

Dobavni raspis. C. kr. trgovsko ministertvo naznanja trgovski in onrtniski zbornici v Ljubljani, da se bo na borski v Bruslju v kratkem vršila ponudbena razprava za dobavo 200.000 hrastovih ali bukovih železničnih pragov in 58.200 kosov hrastovega lesa. Pojasnila se dobe v pisarni gospoda de Rudder, Administrateur des Vois et Travanz, rue de Sovain Nr. 11. Brüssel, und Commission de Reception du Materiel de la Voie, rue d'Italie Nr. 32. Brüssel.

V najem se daje radi boleznih gospodarjeve

gostilna.

in sicer na račun ali od litra.

Naslov pove upravnistvo «Gorenjca». 208—4

kakor danes veliki parniki, ki obsegajo samo po 8.—12.000 ton. — Vožnja preko oceana traja samo 7 dni. Potniki odhajajo v ponedeljek, torek in četrtek vsakega tedna iz Ljubljane. — Na željo pošilja natančni pouk brezplačno zaslopnik Harburg - Amerika Linie

Jr. Seunig, Ljubljana, Dunajska cesta 31.

Loterijska srečka dne 16. decembra t. l.
Gradec : 64 80 46 2 76

Ponos vsake gospodinjice je dobra kava.

Kathreinerjeva
Kneippova sladna kava

se ne bi smela pogrešati
več v nobenem gospodinjstvu, kadar se
pravi kavana pijača.

o o o

Iskatevajte le izvrsne sivoje
s imenom «KATHEINER».

Na glavnem trgu v Kranju blizu
farne cerkve, v I. nadstropju se takoj odda

lepo stanovanje

s tremi sobami in vsemi pritliklinami.

Več se izve pri Pavlu Bizjaku št. 102
v Kranju. 215—2

Posamezne številke «Gorenjca»

prodajajo po 10 vin. v

Škofji Loki g. M. Žigon, trafika, glavni trg;

Radovljica g. Oton Homar, glavna trafika;

Jesenicah g. Jakob Mesar, gostilničar in posestnik;

Hrušici g. Štefan Podpac, trgovec;

Bohinjski Bistrici g. M. Grobotek, trgovec;

Kamniku g. Marija Ažman, trafika.

Izvrstna prilika potovanja v

Ameriko je danes čez

Hamburg

z najnovejšima parobrodoma, s katerima je sigurnost vožnje najpopolnejša ter zibanje parobroda skoraj popolnoma preprečeno. Še več povedo številke obsežnosti novih parnikov, katere se imenujeta:

prvi: **Amerika** 690 čevljev dolg, 74 širok, 53 glob., nosi 22.250 ton,

drugi: **Kaiserin Augusta Viktoria** nosi 25.000 ton, ter vsaki še enkrat večji

Kmetovalci!

MASTIN

za prašiče, pajske, krave, teleta, vole, ovce, konje, perutino i. t. d. Le pod tem imenom, ki je postavno kot znamka zavarovana, se dobi pristni dr. pl. Trakóczyjev kranjski redilni prašek za prašiče. Natboljši zdravi dodatek h krmi, ki se naj uporablja kot dietetično redilno sredstvo. Dobil je na tisoče zahvalnih pisem o izbornih uspehih najvišje medalje na razstavih v Londonu, Parizu, Rimu in na Dunaju. 148-29

1 zavoj za 50 vin. **pri vsakem trgovcu.** Po pošti 5 zavojev na naslov: **Lekarna Trakóczy, Ljubljana.** Razpečevalci dobe popust.

Naznanilo preselitve.

Podpisani se usoja naznanjati slavnemu p. n. občinstvu, da je

preselil svoj čevljarški obrt

od dne 29. novembra 1905 v svojo hišo pred hotelom „Nova pošta“ štev. 171 v Kranju.

V nadi, da mi slavno občinstvo obrani tudi še z naprej svoje zaupanje, beležim

z odličnim spoštovanjem

Ivan Potočnik

čevljarški mojster.

North British and Merkantile Zavarovalna družba proti ognju.

Ustanovljena leta 1809.

Skupna zavarovalna varščina znaša nad 524 milijonov kron v zlatu.

Zavarovalna varščina zavarovalnice proti ognju znaša 201 milijon kron v zlatu.

Ta zavarovalna družba proti ognju je najbogatejša in najstarejša v Avstriji. Je najvišje koncesionirana, je odgovorna avstrijski sodni oblasti in se kosa z vsako slično domačo zavarovalnico.

Zavaruje se lahko pod najugodnejšimi pogoji

škoda, povzročena po ognju in streli

na poslopih, premakljivem blagu in vsakovrstni zalogi, zavarujejo se lahko travniški in poljski pridelki, dalje celo živina, ki je morda na paši od strele zadeta. Zavarovalščina je taka, da z ozirom na nizko ceno ne zaostaja za nobeno še tako solidno zavarovalnico.

Nastala škoda se hitro pregleda in takoj izplača.

Razna pojasnila daje in zavarovalne pogodbe sklepa v vsakem večjem okraju obstoječa agentura, pred vsem pa

generalna agentura v Gradcu, Radetzkyjeva ulica št. 6.

218-1

Vsem prijateljem slikarstva se uljudno naznanja, da se dobe od zdaj naprej v knjigarni

K. Florian v Kranju

razne risarske predloge

v posojilo

proti mali odškodnini.

Tudi sprejema naročila na „Ljubljanski Zvon“, „Dom in Svet“, „Slovana“ in vsakovrstne druge časopise.

Kupujem in prodajam vsakovrstno

starino.

Knjige vežem po nizki ceni, kar izvršim hitro, lepo in trpežno. Kdor mi po pošti pošlje, plačam poštino jaz nazaj.

Pavel Bizjak, Kranj št. 102.

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge

po 4 odstotke

brez odbitka rentnega davka

katerega plačuje hranilnica sama.

1-26

Stanje vlog K 3,829.790-31. Stanje hipoteknih posojil K 2,114.328-25.

F. P. VIDIC & Komp., Ljubljana

opekarna in tovarna peči

ponudijo vsako poljubno množino

zarezane strešne opeke, „Koroški model“

(Strangfalzziegel).

Barve: a) rdeči naravno žgani, b) črno impregnirani. — Te vrste strešniki so patentirani v vseh kulturnih državah. Lastniki patentev: F. P. Vidic & Komp. in Josip Marzola. — Najlucnejše, najcenejše in najpriprostejše strešno kritje. — Dalje priporočamo peči in štedilnike najfinejšega lastnega izdelka, kakor vse druge v stavbeno stroko spadajoče izdelke. — Vzorice in prospekte pošljemo na željo brezplačno. — Takojšnja in najzanesljivejša postrežba. — Sprejmo se zastopniki.

Singerjevi šivalni stroji.

Original Singer šivalni stroji so vzorni v konstrukciji in izvedbi.
 Original Singer šivalni stroji so neuprljivi za obrt in domačo rabo.
 Original Singer šivalni stroji so najbolj razširjeni v tovarniških obratovisnih.
 Original Singer šivalni stroji so neprekosljivi glede trpežnosti in zmožnosti.
 Original Singer šivalni stroji so posebno pripravni za moderno umetno
 vezenje. Brezplačni poučni kurzi za vse domače šivanje in za moderno umetno vezenje
 Svila za vezenje v vseh barvah v veliki izbiri v zalogi. Elektromotorji za
 posamezne stroje za domačo porabo.

Singer Co. šivalni stroji, deln. družba

Ljubljana, sv. Petra cesta št. 4.

7-25

Ljubljana (kolizej) R. LANG na Marije Terezije cesti

Zalagatelj društva c. kr. avstrijskih državnih uradnikov.

Bogata zaloga pohištva vsake vrste v vseh cenah. Ogle Jala, slike v vseh velikostih.

Popolna oprava za vile. Specijaliteta: Gostilniški stoli.

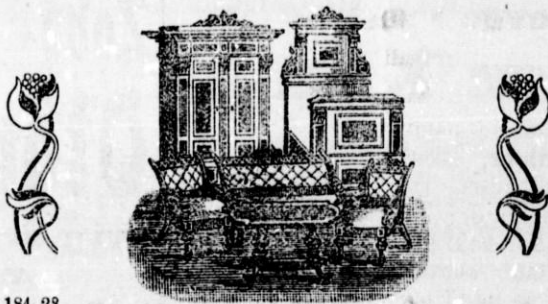
Modroci iz žičnatega omrežja, afričanske trave ali žime, prve vrste vedno v zalogi.

Za spalno sobo od 180 gl. naprej. Divan z okraski.

Specijaliteta v nevestlinih balah. Veliki prostori, pri tično in v l. nadstropj.

Oprave za jedilne sobe, salone, pred-sobe, cele garniture.

Za sobo; postelja, nočna omarica, o-mivalna miza, obe-šalnik, miza, sten-sko ogledalo.

184 28

Pohištvo iz železa, otroške postelje in vozički po vsaki cenl.

Čudovito poceni za hotele, vile in za letovišča 52 gl.

Vizitnice in kuverte po najnižjih cenah.
Jv. Pr. Lampret, tiskarna v Kranju.

Zahtevajte pri nakupu Schicht-ovo štedilno milo z znamko „jelen“.

Varstvena znamka.

Ono je kajamčeno čisto in brez vsake škodljive primesi. — Pere izvrstno. *

Kjer hoče dobiti zares jamčeno pristno, perilu neškodljivo milo, naj pazi dobro, da bo imel vsak komad ime „Schicht“ in varstveno znamko „jelen“.

185 28

Dobiva se povsod!

JURIJ SCHICHT

Ustje
(Česko)

največja tovarna svoje vrste na evropskem kontinentu.

Ustje
(Česko)

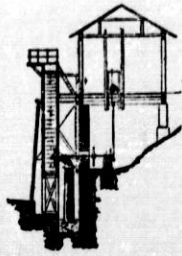
Seydlin

Najbolje za zobe.

Dobiva se v lekarni g. K. Savaike Kranju.

G. Tönnies

104-81

tovarna za stroje, železo in kovinolitarna v Ljubljani priporoča kot posebno **žago in vse stroje** za obdelovanje lesa. Francis-turbine osobito za žagine naprave zvezane neposredno z vratilom. Sesalno-generatorski plinski motorji, najcenejša gonilna sila 1 do 3 vin. za konjsko silo in uro.

Šivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 121-63

Ivan Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane **šivalne stroje in kolesa**

Geniki se dopošljejo na zahtevanje zastoj.

Najcenejša in največja domača eksportna tvrdka.

Razpošiljanje švicarskih ur na vse kraje sveta!

Urar in trgovec

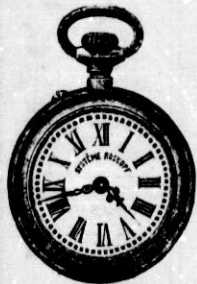
H SUTTNER v Kranju

priporoča svojo izborno zalogo najfinjših natančnih **švicarskih ur**, kakor najbolj slovečih znamk Šafhausen, Omega, Roskopf, Urania i. t. d.

Zlatnine in srebrnine, kakor nakraski, verižice, uhani, prstani, obeski i. t. d. najfinejšega izdelka po najnižjih cenah. — Dokaz, da je moje blago zares fino in ceno, je to, da ga razpošiljam po celem svetu in imam odjemalce tudi urarje in zlatarje glavnih mest.

Ravno je izšel najnovejši veliki cenik, kateri se pošlje zastoj in poštine prosto.

Moške ure, 2 tretjini naravne velikosti.

Št. 502. Nikelnaasta ankerremontoar-Roskopf, trpežno kolesje, gld. 2-45, enaka iz pravega srebra gld. 3-95, ista z dvojnatin tršim srebram močnim pokrovom gld. 6-50 in naprej.

Št. 505. Prava srebrna tilinderremontoar, trpežno kolesje in močni pokrovi, gld. 4-85, ista z dobrim ankerkolesjem gld. 5-95 in naprej.

114-24

164-12

Trgovina z železnino in špeci-rijskim blagom

**„MERKUR“
Peter Majdič
v Kranju**

Zaloga najtrpežnejših vozniških plakt in pokrival. Prodaja tomaževe žilindre. za komate.

Stanovanje

z dvema sobama, kuhinjo in drugimi pri-tiklinami se takoj odda v najem.

Več se poizve v trgovini «Merkur»
v Kranju. 218-3

Meblirano sobo

s prostim vhodom, če možno s hrano, išče nek gospod. 210-4

Naslov pove upravnistvo «Gorenjca».

79-392

MEMBRE DE JURY HORS CONCOURS

Zobo- tehnični atelje Oton Seydl

**pri g. dr. E. Globočniku
v Kranju**

Zobovja, tudi ne kore-da bi se odstranile nine, z ali brez nebne plošče, iz **kavčuka** kakor tudi **zlata**, dalje **vrvnalnice** in **obturatorji** se izvršujejo po **najnovejših metodah**.

Plombe v zlatu, porcelanu, amalgamu in omentu kakor tudi vse **zobozdravniške operacije** izvršuje tu **specijalist**.
Odprto vsako nedeljo od 8. do 6. ure.

Josip Pogačnik
krojaški mojster
Račoveljica št. 41
Jesenice št. 20

priporoča cenjenemu občinstvu svojo delavnico v izdelovanje vrst **oblek za gospode, uradniških uniform, salonskih, turistovskih in kolesarskih oblek in ogrinjal ter havelokov**. Vedno bogata zaloga angleškega, francoskega in brnskega sukna. Naročila se izvršujejo po najnovejšem kroju točno in poceni. Tudi se sprejemajo popravila. Za dobro in natančno mero se jamči. Specijalist v izdelovanju **frakov in salonskih oblek**. Istotam se dobe tudi vsakovrstni **dežniki in solnčniki** najboljsega izdelka ter se sprejemajo tudi popravila. 80-27

Narodna društva, uvedite „Vseslovenski legitimacijski list“, ki se prodaja v korist družbe sv. Cirila in Metoda! Naročila in informacije naj se pošiljajo na naslov: Odsek za vseslovenski legitimacijski list, Dunaj VIII./1. Alserstrasse 7. II. 17.

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu v mestu in na dželji uljudno naznanjam, da bi bil primoran zaradi prevelike hišne najemnine v sedanjih razmerah cene svojih izdelkov zdatno zvišati, s čemur bi bili moji odjemalci obteženi. Pomagati sem si mogel edino le s tem, da sem se preselil v hišo nakdanjega umetnega mizarja gospoda Ivana Pintarja, poleg stare znane mesarije po dom. «Kodelač» v Grabnu.

Nadejaje se, da me bode sl. občinstvo še nadalje z velebenjenimi naročili počastilo, posebno, ker bodem cene še znižal

beležim z odličnim spoštovanjem

Ivan Wohlgenuth

sedlar, pleskar in tapetnik v Kranju, Kokrško predmestje št. 7. 172-10

Prodaja vina.

Imam v kleti več sto hektolitrov pristnega belega in črnega vina, domače rakije, brinovca in finega olja po primerno nizkih cenah.

IVAN PUJMAN 189-9

vinogradnik in trgovec, Vodnjan-Dignano Istra (c. kr. državne železnice).

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko kličavničarstvo.

Zično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, vešna vrata, balkoni, verande, stolpne kriše, štedilnike itd.

Specijaliteti: 108-77

valjični zastori (Rollbalken).

Izšla je „Dobra kuharica“

spisala Minka Vasičeva

v založništvu Lavosl. Schwentner-ja v Ljubljani.

Dobiya se samo vezana; cena 6 K, po pošti 6 K 55 h.

Obseza na 576 straneh več nego 1300 receptov za janje najokupripravljenih jedi domače in tuje kuhe, ima 3 fino koloriranih tabel in je trdno in elegantno v platno vezana.

Hvali jo vse: kuharica s svojega strokovnjakega stališča, literarna kritika zaradi lepega, lahko umevnega jezika, fina dama zaradi njene lepote, pri slovenskih kuharskih knjigah nenavadne opreme, in konečno varčna gospodinja zaradi njene cene, ker ni nič dražja, nego same nemške kuharske knjige. 10-80

Pozor! Čitaj!
Bolnemu zdravje!

Pozor! Čitaj!
Slabemu moč!

pošilja naprej ali s poštnim povzetjem.

Cena je sledeča (franko na vsako pošto): 12 stekleničic (1 ducat) 5 K, 24 stekleničic (2 ducata) 8 K 60 v, 36 stekleničic (3 ducati) 12 K 40 v, 48 stekleničic (4 ducati) 16 K, 60 stekleničic (5 ducatov) 18 K. Manj od 12 steklenic se ne razpošilja.

Slavonska zel: Se rabi z uprav sijajnim in najboljšim uspehom proti sušici, zastarelemu kašlju, bolečinam v prsih, zamoklosti, hripavosti v grlu, težkemu dihanju, astmi, proti bodanju, kataru in odstranjuje goste sline ter deluje izvrstno pri vseh, tudi najstarejših prsnih in pljučnih bolečinah. — Cena je sledeča (franko na vsako pošto): 2 originalni steklenici 3 K 40 vin., 4 originalne steklenice 5 K 80 vin., 6 originalnih steklenic 8 K 20 v.

Manj od dveh steklenic se ne razpošilja. Prosim, da se naročuje naravnost od mene pod naslovom:

P. Jurišić, lekarnar v Pakracu 104, Slavonija.

Tapetnik in preprogar

Drag. Puc

Ljubljana, Dunajska cesta 18

Izvršuje vsa tapetniška dela ter ima v zalogi tudi vse predmete te stroke lastnega izdelka. Vodja podružnične zaloge pohištva prve kranjske mizarске zadruga v Št. Vidu nad Ljubljano.

Odlikovano z zlato svetinjo in častnim križcem v Parizu dne 28. februarja 1904. 136-60

Večkrat premirano!

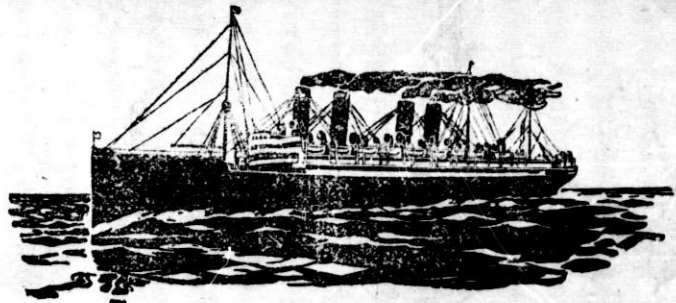
Glinaste peči

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporočila 98-25

Avgust Dreise

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov

v Ljubljani.

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki „Severnonemškega Lloyd“ iz Bremena v New-York

s cesarskimi brzoparniki Kaiser Wilhelm II., Kronprinz Wilhelm, Kaiser Wilhelm der Grosse. — Prekomorska vožnja traja 5 do 6 dni.

Natančen zanesljiv pouk in veljavne vozne listke za parnike gori navedenega parobrodnega društva kakor tudi listke za vse proge ameriških železnic dobite v Ljubljani edino le pri

EDVARD TAVČAR-ju v Kolodvorskih ulicah št. 35

nasproti občeznane gostilne «Pri starem Tišlerju».

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in sobota. Vsa potovanja se tikajoča pojasnila točno in brezplačno. Postrežba pošena, rečna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Colorabo, Mexiko, Californija, Arizons, Utah, Wyoming, Nevada, Oregon in Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izvanredno ceno čez Galdeston. Odhod na tej progi iz Br. mena enkrat mesečno.

Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimore in na vse ostale dele sveta, kakor Brazilija, Kuba, Buenos Aires, Colombo, Singapur, v Avstralijo itd. itd. 186-8

Berite.

Pozor.

Čitaj! Naroči! Ne bo ti žali!

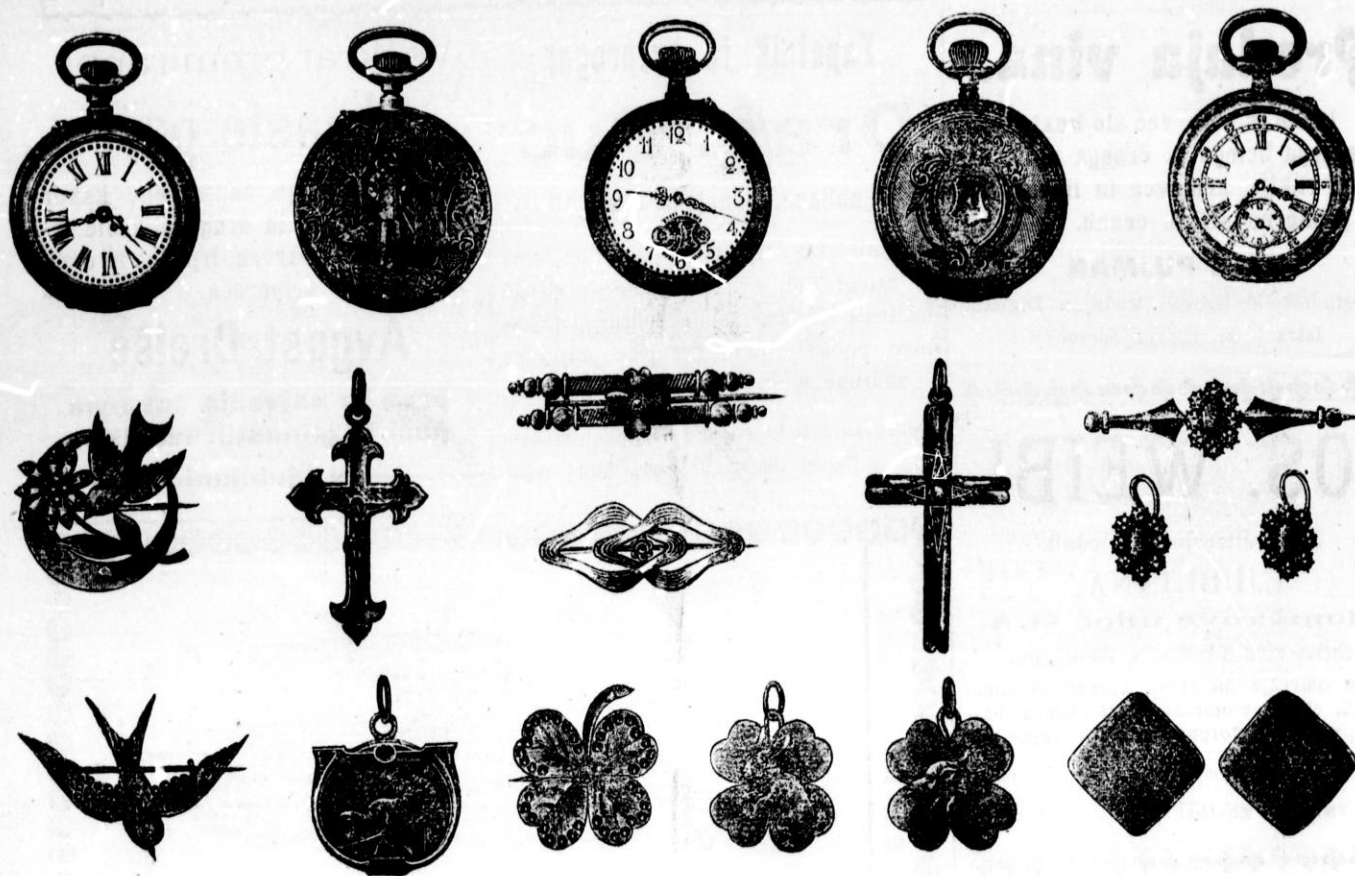
Lepa in primerna božična darila

kakor: ure, verižice, zapestnice, broške, obeske, uhane
tudi z brilantnimi kamni i. t. d.

➔➔➔➔➔* priporoča po prav nizkih cenah v veliki izbiri *➔➔➔➔➔

urar in trgovec

H. Suttner v Kranju

Cene nižje kakor povsod drugod!

Razpošiljanje blaga na vse dele sveta.
Velik nov cenik zastonj in poštnine prosto.